

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка

Олена Семеног

Наукова українська мова

(для іноземних аспірантів)

Навчальний посібник

Суми – 2025

УДК 811.161.2'42(075.8)

*Друкується згідно з рішенням вченої ради
Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка
(протокол №6 від 27 січня 2025 р.)*

Рецензенти

Бідюк Н., доктор педагогічних наук, професор (Хмельницький національний університет);
Вовк М., доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України
(Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України);
Зернецький П., кандидат філологічних наук, професор (Національний університет «Києво-
Могилянська академія»);
Кушнір І., кандидат педагогічних наук, доцент, лектор-доктор (Стамбульський
університет)

Семенов О.М.

**Наукова українська мова (для іноземних аспірантів). навчальний
посібник. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2025. 78 с.**

ISBN 978-966-698-270-7 (PDF)

У посібнику (частина 1) запропоновано навчальні матеріали для іноземних здобувачів PhD з освітніх наук першого року навчання. Теоретичний матеріал поєднано із вправами, роботою зі словничками, науковим текстом і спрямовано на вироблення навичок оволодіння елементами наукового стилю української мови, науковою комунікацією в галузі педагогічної освіти.

Для іноземних здобувачів PhD з освітніх наук.

Semenog, O. M. Scientific Ukrainian Language (for Foreign PhD Students): A Textbook. Sumy: Sumy State Pedagogical University named after A.S.Makarenko, 2025. 78 p.

The manual provides educational materials for first-year foreign PhD students in educational sciences. The theoretical content is integrated with exercises, vocabulary work, and scientific texts, aimed at developing skills in mastering the elements of the scientific style of the Ukrainian language and scientific communication in the field of education.

For foreign PhD students in educational sciences.

ISBN 978-966-698-270-7 (PDF)

УДК 811.161.2'42(075.8)

© Семенов О.М., 2025
© СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2025

Зміст

Тема: Наука і наукова діяльність.....	4.
Тема: Академічна доброчесність.....	7
Тема: Науковий стиль української мови.....	13
Тема: Термінологічна культура дослідника.....	18
Тема: Використання частин мови у науковому тексті.....	24
Тема: Культура роботи з/над науковим текстом.....	36
Тема: Наукова стаття як самостійний науковий твір.....	56
Тема: Дисертація доктора філософії в галузі освіти.....	60
Тема: Бесіда з теми наукового дослідження. Етика наукової комунікації.....	67
Тема: Міжнародні наукові візити.....	76

Тема: Наука і наукова діяльність

Використані джерела:

Корольов, Б. І., Невмержицький, О. А., Прохур, Ю. З., Скиба, Ю. А., Тітаренко, Н. Ю., & Ярошенко, О. Г. (Укладачі; за заг. ред. Ю. З. Прохура). (2014). *Електронний українсько-англійський словник-розмовник з науково-дослідницької діяльності* (114 с.). Інститут вищої освіти НАПН України.

Семенов, О. М. (2021). Академічна культура дослідника: європейський та національний контексти. Суми: Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка. <https://repository.sspu.edu.ua/handle/123456789/11138>

Rolyak, A. O., & Humenyuk, I. I. (2024). English for postgraduate students: A study guide (for candidates for the degree of Doctor of Philosophy at the third (educational-scientific) level of higher education). Kamianets-Podilskyi: Higher Education Institution "Podillia State University". (115 p.)

Наукова діяльність вимагає постійної копіткої розумової праці, умінь інтерпретувати різні концепції і теорії, здатності до творчого осмислення аналізованого матеріалу, прагнення до саморозвитку тощо. У сучасному академічному середовищі наука й наукова діяльність вимагають не лише глибоких знань, а й дотримання принципів академічної доброчесності, що є основою довіри та якості проведених досліджень.

Для занять у посібнику запропоновано деякі теоретичні матеріали, що розкривають особливості наукового стилю української мови (точність, логічність), а також практичні вправи для оволодіння культурою роботи з / над науковим текстом, письмовим і частково усним мовленням. Ви дізнаєтеся, як структурувати текст, зокрема, наукової статті, дисертації, про особливості термінологічної культури, особливості виступу на наукових конференціях, дотримання етики наукової комунікації.

Оберіть слова, які у вас асоціюються з темою «Наука»

Українська мова	Англійська мова
наука	science
спостерігати	observe
принцип	principle
теорія	theory
узагальнення	generalization
призводити до	lead to
розрізняти	distinguish
діяльність	activities
уможливлювати	enable
означати	mean
заснувати	found
ненадійний	unreliable
відкриття	discovery

покращувати	improve
структура	structure
здатність	ability
спілкуватися / комунікувати	to communicate
переконання	beliefs
розвивати	develop
діяльність людини	human activity
природна допитливість	natural curiosity
основна мета	fundamental aim
шукати причину	look for the cause
набір обставин	a set of circumstances
викликати	give rise to
виникати з	grow out of
у впорядкованому вигляді	in orderly fashion
другорядна мета	secondary purpose
складатися з	to be made up of
відігравати важливу роль	play an important role
дослідження	research
гіпотеза	hypothesis
методологія	methodology
аналіз	analysis
докази	evidence
досліджувати	to investigate
висновок	conclusion
мета / об'єктивний	objective
дані	data
інтерпретація	interpretation
підтверджувати / валідувати	to validate
інновація	innovation
застосування	application
співпрацювати	to collaborate
контекст	context
систематичний підхід	systematic approach
оцінювати	to evaluate
надійний	reliable
сприяти / робити внесок	to contribute
наукове дослідження	scientific inquiry

Перевірте значення слів у таблиці (див. вище). У деяких випадках вибір перекладу залежатиме від контексту, тому розмовних варіантів у наукових текстах і виступах бажано уникати.

Прочитайте і прокоментуйте речення. Яка тема їх об'єднує? Допишіть власні приклади для характеристики поняття наукова.

Українською	Англійською	Контекст/Пояснення
Наука – це діяльність людини.	Science is first of all human activity.	Визначення науки як людської діяльності.
Наука виникає з природної допитливості людини.	Sciences arise out of man's natural curiosity.	<u>Допишіть пояснення</u>
Ми завдячуємо науці нашим комфортом і здоров'ям.	To science we owe most of our comforts, our health.	Використання "owe" для вираження вдячності.
Допишіть ваші приклади	Допишіть ваші приклади	

Науково–дослідна робота вимагає постійної копіткої розумової праці, формування таких вольових якостей, як наполегливість, вміння подолати перешкоди, здатність до саморозвитку, внутрішнього прагнення до пізнання нового.

Занурення в будь-яку професійну сферу спонукає ознайомитися з термінами відповідної науки, потребу у володінні термінологічним мінімумом, а, отже, звернення до *термінологічних словників*.

Заповніть таблицю «Основні типи лінгвістичних словників».

Тлумачний	це словник, у якому пояснюється...
Орфографічний словник	
Словник наголосів	
Словник іншомовних слів	
Фразеологічний словник	
Термінологічний словник	
Морфемний словник	
Словник синонімів	
Словник антонімів	
Словник омонімів	

Тема: Академічна доброчесність

Використані джерела

Бухарестська декларація про етичні цінності та принципи вищої освіти в регіоні Європи. (n.d.). *European Conference of Ministers Responsible for Higher Education*. https://www.ehea.info/Upload/Bucharest_Declaration_2012.pdf

Семенов, О. (2024). Розвиток академічної культури здобувачів PhD в освітньо-культурному просторі ЗВО в умовах воєнного часу. *Освіта. Інноватика. Практика*, 12(10), 103–109. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol12i10-016>

Фундаментальні цінності академічної доброчесності. (2019). [Пер. з англ.]. 37 с. https://www.donnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/8/2019/08/Fundam.czinnosti-Akad.dobroch_.pdf

Прочитайте текст. Знайдіть невідомі для вас слова, з'ясуйте, користуючись тлумачним словником, їхні значення. Спробуйте переповісти/ переказати зміст тексту. Перевірте український та англійський варіанти. Чи є різниця? Поясніть відмінності.

Текст 1

Відповідно до міжнародних документів і законодавства України академічна доброчесність – це сукупність моральних і етичних принципів, які регулюють поведінку учасників освітнього і наукового процесу. Аналіз міжнародних документів і наукових джерел дозволяє стверджувати, що академічна доброчесність є комплексним і багатовимірним явищем, яке регулює взаємовідносини між учасниками освітньо-наукового процесу та ґрунтується на системі цінностей, з-поміж яких - чесність, довіра, справедливість, повага, відповідальність і мужність («Фундаментальні цінності академічної доброчесності» (2019).

Дотримання академічної доброчесності є основою довіри в науковій спільноті, гарантією достовірності і якості досліджень.

Законодавство України, зокрема Закон «Про освіту» (2017), визначає академічну доброчесність як принцип формування самостійної та відповідальної особистості, здатної виконувати завдання відповідно до освітніх стандартів з дотриманням норм права і моралі.

Міжнародні стандарти академічної доброчесності підкреслюють важливість академічної свободи, етики досліджень, відповідальності і співпраці в глобальному науковому середовищі.

Проблемою сучасної академічної доброчесності є також виклики дистанційної освіти, яка створює нові ризики академічної недоброчесності. Водночас формування культури академічної доброчесності відбувається через усвідомлення цінностей та етичних норм у процесі навчання і наукової роботи.

Academic Integrity

Academic integrity is a set of moral and ethical principles that regulate the behavior of participants in the educational and scientific process. It involves honesty, transparency, and

responsibility in creating scientific work, avoiding plagiarism, falsification, and fabrication of data, as well as proper citation of sources.

Adherence to academic integrity is the foundation of trust within the scientific community and guarantees the reliability and quality of research. It protects not only the reputation of individual researchers but also ensures the development of science and education as a whole.

Ukrainian legislation, particularly the Law "On Education" (2017), defines academic integrity as a principle for developing an independent and responsible individual capable of fulfilling tasks according to educational standards while respecting legal norms and morality.

International standards of academic integrity emphasize the importance of academic freedom, research ethics, responsibility, and cooperation in the global scientific environment. Documents such as the Bucharest Declaration and the European Code of Conduct for Research Integrity provide universal guidelines that researchers must follow.

Special attention should be given to preventing plagiarism - the unauthorized use of others' ideas or texts – and self-plagiarism – the reuse of one's previously published works without proper citation. Technical tools, such as anti-plagiarism software, help ensure compliance with these standards.

A contemporary challenge to academic integrity is the rise of distance education, which creates new risks of academic dishonesty. At the same time, the culture of academic integrity is formed through awareness of values and ethical norms in the process of learning and scientific work.

Текст 2

Академічна доброчесність – це фундаментальний моральний й етичний кодекс наукової спільноти, який передбачає дотримання чесності, справедливості та відповідальності в науковій діяльності. Ідеться про:

- чесне створення власних текстів і унікальність наукової роботи;
- уникнення плагіату (незаконного використання чужих ідей чи текстів без належного цитування);
- коректне оформлення покликань і цитувань;
- заборону фабрикації (виготовлення фальшивих даних) та фальсифікації (маніпуляцій з результатами);
- підтримку академічних стандартів якості та наукової етики;
- відповідальність за наукову діяльність від початку до публікації;
- повагу до колег і учасників дослідницького процесу.

Academic integrity is the fundamental moral and ethical code of the scientific community, which involves adhering to honesty, fairness, and responsibility in academic activities.

This includes:

- honest creation of original texts and the uniqueness of academic work;
- avoiding plagiarism (unlawful use of others' ideas or texts without proper citation);
- proper formatting of references and citations;
- prohibition of fabrication (creating false data) and falsification (manipulating results);
- upholding academic standards of quality and scientific ethics;
- responsibility for academic activities from inception to publication;
- respect for colleagues and participants in the research process.

Прочитайте текст. Перекажіть зміст тексту. Продовжіть ці міркування.

Академічна доброчесність важлива, тому що:

- захищає репутацію науковця і навчального закладу;
- забезпечує довіру до результатів досліджень;
- сприяє розвитку якісної наукової культури;
- запобігає шахрайству і корупції в науці;
- є міжнародним стандартом академічної діяльності.

Прочитайте текст. Які із цих порад для вас важливі? Поміркуйте.

- Завжди створюйте оригінальний текст.
- Обов'язково цитуйте всі використані джерела.
- Уникайте навіть самоплагиату, не використовуйте свої попередні роботи без покликань.
- Перевіряйте роботи на плагиат через антиплагиатні системи.
- Дотримуйтеся правил оформлення бібліографії.
- Відповідально ставтеся до збирання й оброблення експериментальних даних.
- Ознайомтеся з локальними і міжнародними стандартами академічної доброчесності.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ – «це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень» (*Закон України «Про освіту», Ст. 42, 2017*).

Академічна доброчесність - одна з фундаментальних цінностей Європейського простору вищої освіти, сукупність моделей поведінки та ставлення в академічній спільноті, спрямованих на дотримання етичних і професійних принципів і стандартів у навчанні, викладанні, дослідженнях. Міністерська конференція Європейського простору вищої освіти (Тирана, 2024) означає академічну доброчесність як ключовий елемент академічної культури, підкреслюючи її нормативний та етичний вимір.

Міністерська конференція Європейського простору вищої освіти. (2024). Тирана: Комюніке конференції ЄПВ (European Higher Education Area, EHEA). https://erasmusplus.org.ua/wp-content/uploads/2024/05/tiranacomunique_ehea_neo_here_en_ua.pdf

Ознайомтеся зі словничком “Академічна доброчесність” Перевірте, чи є серед запропонованих речень та перекладів різниця. У разі потреби відкорегуйте речення.

Словничок “Академічна доброчесність”

Термін	Приклад речення українською	Term	Example Sentence
Академічна доброчесність	Аспірант має дотримуватися принципів академічної доброчесності під час написання дисертації.	Academic integrity	A PhD student must follow the principles of academic integrity when writing the dissertation.
Плагіат	Використання чужих текстів без зазначення джерела є плагіатом.	Plagiarism	Using someone else’s texts without citing the source is considered plagiarism.
Цитування	У своїй роботі я використав цитування праць українських педагогів.	Quotation	In my work, I used quotations from Ukrainian educators’ research.
Фабрикація даних	Фабрикація даних є порушенням академічної доброчесності.	Data fabrication	Data fabrication is a violation of academic integrity.
Фальсифікація даних	Фальсифікація результатів дослідження може вплинути на виконання дослідження аспіранта.	Data falsification	Falsifying research results can lead to disqualification of a PhD student.
Антиплагіат	Перед захистом аспірант має перевірити свою дисертацію на наявність текстових збігів.	Anti-plagiarism	Before the defense, a PhD student must check their dissertation using anti-plagiarism software.

Прочитайте текст. Запропонуйте власну характеристику академічної доброчесності.

Академічна доброчесність є комплексним і багатовимірним явищем, яке регулює взаємовідносини між учасниками освітньо-наукового процесу та ґрунтується на системі цінностей, з-поміж яких - чесність, довіра, справедливість, повага, відповідальність і мужність («Фундаментальні цінності академічної доброчесності» (2019). Ці цінності створюють основу для сталого розвитку освіти і науки, забезпечуючи правдивість, відкритість, об’єктивність, повагу, усвідомлення відповідальності та етичну стійкість.

Семенов О. Розвиток академічної культури здобувачів PhD в освітньо-культурному просторі ЗВО в умовах воєнного часу. Освіта. Інноватика. Практика, 2024. Том 12, № 10. С. 103-109. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol12i10-016>.

Прочитайте текст “Нормативно-правова база академічної доброчесності в закладі вищої освіти”. Запропонуйте відповіді на запитання після тексту.

Розроблена в ЗВО нормативно-правова база чітко визначає політику, стандарти й процедури дотримання академічної доброчесності (Положення про систему академічної доброчесності в освітньо-науковій діяльності (<http://surl.li/mcmw>), Кодекс академічної доброчесності (<http://surl.li/mcns>), Положення про комісію з питань етики та академічної доброчесності (<http://surl.li/mcmv>), Порядок перевірки академічних та наукових текстів на плагіат (<http://surl.li/qidpx>) тощо). Політика щодо дотримання академічної доброчесності імплементована в систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти ЗВО (<http://surl.li/ahevu>).

В Університеті запроваджено практику підписання Декларації про академічну доброчесність здобувача вищої освіти та Декларації про академічну доброчесність науково-педагогічного, наукового, педагогічного працівника СумДПУ імені А. С. Макаренка (<http://surl.li/efvsk>).

Обов'язковою є процедура перевірки академічних та наукових текстів (рукописів дисертацій, які подаються до захисту у спеціалізовані вчені ради Університету, монографій, навчальних підручників та посібників, поданих на розгляд вченої ради для рекомендації до друку, а також статей, поданих до публікації в редколегії наукових періодичних видань) на плагіат за допомогою антиплагіатної системи StrikePlagiarism.

Джерело: Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка. (2022). Звіт «Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми». Освітня програма 51175 Освітні, педагогічні науки. Рівень вищої освіти – Доктор філософії. Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки.
https://sspu.edu.ua/images/2022/docs/akreditacia/011_opn_58f79.pdf

Питання:

1. Як принципи академічної доброчесності визначені в “Положенні про систему академічної доброчесності....”?
2. Як практика підписання Декларації про академічну доброчесність може вплинути на вашу етичну поведінку під час написання дисертацій?
3. Як інформаційні заходи (літня/зимова наукова школа) можуть бути використані для підвищення вашої обізнаності про академічну доброчесність?

Поміркуйте: яких принципів поведінки дотримується аспірантка.

Ван Жусінь, аспірантка спеціальності 011 – Освітні (педагогічні) науки)

Моя улюблена професійна справа і академічна доброчесність

Моя улюблена професійна справа – це мистецтво танцю, мистецтво класичного, народно-сценічного танцю. Я народилася і маю першу вищу освіту в Китаї. У цій країні шанують мистецтво, і це є доброчесною практикою, впливає на репутацію й авторитет закладу чи установи.

Я прагну пізнати мистецтво танцю й здобути академічну мистецьку освіту, тому в 2021-2022 році я навчалася в місті Суми в педагогічному університеті за освітньою програмою Хореографія і здобула магістерську мистецьку освіту. Героїчні люди і Суми в цілому справляють сильне враження.

Під час занять, а також культурно-мистецьких заходів завдяки українським викладачам, а також завдяки випускниці Сумського педагогічного університету Бянь Лулу я, хоча й онлайн, дізналася про українську культуру. Колеги з повагою розповідали про мистецькі традиції, а також навчали української мови. А ще читали твори Тараса Шевченка. Це справило на мене сильне враження.

Я знайшла окремі «Вибрані вірші Шевченка» в перекладі Ге Баоцюаня китайською мовою. Відомий китайський літератор і науковець багато років самостійно вивчав творчий шлях Тараса Шевченка. Мене схвилювало те, як тривалий час Ге Баоцюань перекладав вірші Тараса Шевченка спочатку з російської мови, а потім самотужки опанував українську мову, щоб перекласти цінні твори насамперед з української мови [див. 1].

Можна лише здогадуватися, як це складно було опанувати українську мову. Яка мета такого подвигу – ставила я собі запитання? Мета - краще зрозуміти смисл поезій «Заповіт», «Доля» Тараса Шевченка. Є і вища мета. Переклад з українських оригіналів дав можливість досліднику відчутти українську природу і людину, її душу, - писав Л.Хайїн [2]. Вважаю подвигом те, що Ге Баоцюань переклав понад сто тридцять поезій українського Кобзаря. Така доброчесна відважна робота Майстра спонукала моє подальше навчання і додавала віри.

З 2024 року я навчаюся в аспірантурі і прагну пізнати педагогіку танцювального мистецтва, яку шанують і в моїй країні Китай. Моя улюблена справа – це мистецтво танцю. Я пишу дисертацію, і мені дуже хочеться розповісти в ній про душу України доказово й академічно доброчесно.

Використані джерела:

1. Ге Баоцюань. (2017). «Що мене пов'язує з поезією Т. Шевченка». переклад з кит. В. Урусова. *Україна – Китай*. Спеціальний випуск. Вип. №1. (7). С.148-151. https://sinologist.com.ua/wp-content/uploads/2017/04/ukrchina_2017_03_04_A4_All.pdf

2. Хайїн, Л. (2024). «Кобзар» у перекладі Ге Баоцюаня: особливості передачі національно-специфічних реалій. *Китаєзнавчі дослідження*, (3), 5-16. <https://doi.org/10.51198/chinesest2024.03.005>

Опубліковано: Доброчесність у навчанні: збірник студентських та учнівських есе/ уклад.: О.Семенов, Н.Пономаренко, Суми, 2025. 194 с. <https://repository.sspu.edu.ua/items/6b4f074e-8c58-49ff-a141-4eed852f55ac>

Тема: Науковий стиль української мови

Використані джерела:

Бардіна, Л. М., & Шепелюк, В. Л. (2022). *Навчальні матеріали з української мови для іноземних аспірантів (на матеріалі загальнонаукової та спеціальної лексики)* (120 с.). НУФВСУ.

Горошкіна, О. М., & Груба, Т. Л. (2023). *Українська наукова мова: теорія і практика* (108 с.; ISBN 978-617-521-039-0). Суми: Університетська книга.

Корольов, Б. І., Невмержицький, О. А., Прохур, Ю. З., Скиба, Ю. А., Тітаренко, Н. Ю., & Ярошенко, О. Г. (Укладачі; за заг. ред. Ю. З. Прохура). (2014). *Електронний українсько-англійський словник-розмовник з науково-дослідницької діяльності* (114 с.). Інститут вищої освіти НАПН України.

Семенов, О. М. (2010). *Культура наукової української мови: Навчальний посібник* (216 с.; ISBN 978-966-580-399-7). Академія.

Прочитайте текст. Поміркуйте, які основні риси властиві науковому стилю. Чи є відповіді у цьому тексті?

Науковий стиль – це один із функціональних різновидів літературної мови, що обслуговує різні галузі науки, виробництва, освіти і реалізується у книжних спеціалізованих текстах різних жанрів. Метою наукового стилю є повідомлення об'єктивної інформації, доведення істинності наукового знання, пояснення причини явищ, опис істотних ознак, властивостей предмета наукового пізнання.

Науковий стиль реалізується переважно в писемному мовленні, однак відчутне зростання наукових контактів у вигляді конференцій, симпозіумів, семінарів загострює увагу і до усного наукового мовлення.

English:

Scientific style is one of the functional varieties of literary language that serves different fields of science, production, and education, and is implemented in specialized written texts of various genres. The purpose of the scientific style is to communicate objective information, prove the truth of scientific knowledge, explain the causes of phenomena, and describe the essential characteristics of the object of scientific study.

Scientific style is mainly realized in written form; however, the increase in scientific interactions through conferences, symposiums, and seminars highlights the importance of oral scientific speech as well.

Семенов, О. М. (2010). *Культура наукової української мови: Навчальний посібник* (216 с.; ISBN 978-966-580-399-7). Академія.

Науковий стиль реалізується переважно в писемному мовленні, однак відчутне зростання наукових контактів у вигляді конференцій, симпозіумів, семінарів загострює увагу і до усного наукового мовлення.

**Ознайомтеся зі словничком “Ознаки наукового стилю”.
Характеристики яких ознак ви б доповнили, а, можливо, навіть
висловили сумнів стосовно неповноти.**

Словничок “Ознаки наукового стилю”

Термін / Term	Визначення / Definition	English Term	English Definition
Науковий стиль	Стиль мови для наукових текстів.	Scientific style	The style of language used for scientific texts.
Об’єктивність	Відсутність особистих оцінок, автор характеризує факти, а не суб’єктивну думку.	Objectivity	Absence of personal opinions, focusing on facts rather than views.
Точність	Наявність чітких формулювань і термінів.	Precision	Using exact wording and terminology.
Логічність	Послідовність і зрозумілість викладу матеріалу.	Logical structure	Consistency and clarity in presenting material.
Термінологія	Система спеціальних слів (термінів), властива науці.	Terminology	A system of special words (terms) used in science.

**Прочитайте речення. Уточніть у словниках значення нерозумілих для
вас слів. Підготуйте письмове повідомлення “Особливості наукового
стилю”, використавши кілька речень.**

- У дисертації аспірант повинен дотримуватися наукового стилю для точності викладу матеріалу.
- *In the dissertation, the PhD student should use scientific style for precise presentation of the material.*
- Об’єктивність і точність – ключові вимоги наукового стилю.
- *Objectivity and precision are key requirements of scientific style.*
- У наукових статтях важливо уникати емоційної забарвленості та суб’єктивних оцінок.
- *In scientific articles, it is important to avoid emotional coloring and personal judgments.*
- Логічна структура тексту допомагає читачам краще зрозуміти основні ідеї дослідження.
- *The logical structure of the text helps readers better understand the main ideas of the research.*
- Термінологія має бути уніфікованою та зрозумілою для фахівців.
- *Terminology should be unified and understandable for specialists.*

Прочитайте текст. Поміркуйте, до якого різновиду наукових текстів доцільно віднести дисертаційну роботу, над якою ви працюєте.

За сферами наукового знання тексти поділяють на:

Сфера знань / Field of Knowledge	Характеристика текстів / Description of Texts	English Field	English Description
Науково-технічні	Містять описи технічних об'єктів, аналіз технологій, деталі конструкцій, розрахунки.	Scientific-technical	Contain descriptions of technical objects, analysis of technologies, design details, and calculations.
Науково-природничі	Опис наук про живу і неживу природу: біологія, хімія, фізика, географія.	Scientific-natural	Describe sciences about living and non-living nature: biology, chemistry, physics, geography.
Науково-гуманітарні	Тексти з філології, культурології, філософії, історії, що осмислюють культуру, людину.	Scientific-humanitarian	Texts from philology, cultural studies, philosophy, history reflecting on culture, human beings, and society.

Поміркуйте, до яких основних різновидів наукового стилю доцільно віднести подані жанри досліджень.

Наукова монографія, наукова стаття, реферат, анотація, тези, підручник, навчальний посібник, конспект, реферативний огляд, резюме, доповіді, дисертація, аналітична записка, науковий звіт, рецензія, відгук.

У власне науковому стилі пишуть монографію, дисертацію, наукові статті, конспекти, реферати, анотації, рецензії, готують наукову доповідь.

Монографія – це одноосібно написана книга, в якій зібрано, систематизовано й узагальнено значну кількість фактичного матеріалу, результати великого наукового дослідження, одержано переконливі висновки.

Дисертація – це оригінальне самостійне науково завершене дослідження, яке може сприяти вирішенню певної наукової проблеми (для кандидатської дисертації) або відкриттю нових напрямів у науці (для докторської дисертації).

Наукова стаття - один із видів наукових публікацій, де описують кінцеві або проміжні результати дослідження, обґрунтовують способи їх отримання, а також накреслюють перспективи наступних напрацювань.

Дет.: Семенов, О. М. (2010). *Культура наукової української мови: Навчальний посібник* (216с.). Академія.

Прочитайте текст. Поміркуйте, до якого різновиду наукового стилю доцільно віднести дисертаційну роботу, над якою ви працюєте.

Підстилі наукового стилю / Substyles of Scientific Style

Семенов, О. М. (2010). *Культура наукової української мови: Навчальний посібник* (216 с.; ISBN 978-966-580-399-7). Академія.

Підстиль / Substyle	Характеристика / Description	English Substyle	English Description
Власне науковий	Використовується у дисертаціях, статтях, монографіях, що висвітлюють результати досліджень.	Proper scientific	Used in dissertations, articles, monographs presenting research results.
Науково-навчальний (дидактичний)	Спрямований на пояснення й навчання (лекції, підручники, навчальні посібники).	Scientific-educational (didactic)	Aimed at explanation and teaching (lectures, textbooks, study guides).
Науково-технічний (виробничо-технічний)	Призначений для опису технологічних процесів і виробничих питань (технічна документація).	Scientific-technical (industrial)	Intended for describing technological processes and industrial matters (technical documentation, instructions).
Науково-популярний	Призначений для широкого загалу, доступно подає наукову інформацію.	Scientific-popular	Intended for the general public, presenting scientific information accessibly.
Науково-інформативний (реферативний)	Містить короткий виклад основних ідей або результатів дослідження (реферати, анотації).	Scientific-informative (abstract)	Contains a brief summary of main ideas or research results (abstracts, summaries, reviews).
Науково-довідковий (енциклопедичний)	Містить систематизовані відомості для довідки (енциклопедії, словники).	Scientific-reference (encyclopedic)	Provides systematized information for reference (encyclopedias, dictionaries).
Науково-публіцистичний	Поєднує науковий підхід з публіцистичним стилем, актуалізуючи значущість проблеми.	Scientific-publicistic	Combines scientific approach with publicistic style, emphasizing problem significance.
Науково-фантастичний	Створює науково обґрунтовані фантастичні уявлення (наукова фантастика).	Scientific-fantastic	Creates scientifically based fantastic visions (science fiction).

Науковий текст – це цілісний комунікативний блок, що має чітку, логічну структуру, своєрідний каркас із внутрішньо завершеними частинами (розділами, підрозділами, пунктами, параграфами, абзацами), насиченими відповідною термінологією.

Ознайомтеся зі словничком “Комунікативні якості наукової комунікації”. Характеристики яких ознак ви б доповнили.

Комунікативні якості наукової комунікації / Communicative Qualities of Scientific Communication

Ознака / Aspect	Формулювання / Formulation	Translation
Точність і однозначність	Використання чітких формулювань, уникнення багатозначності.	Using clear formulations, avoiding ambiguity.
Логічна послідовність	Побудова тексту за логічною схемою, з послідовним розвитком думки.	Building the text according to a logical scheme with consistent development of ideas.
Аргументованість	Обґрунтування висновків і тверджень посиланнями на факти, джерела.	Supporting conclusions and statements with references to facts and sources.
Доцільність	Використання лише тих мовних засобів, які відповідають темі й меті дослідження.	Using only language means appropriate to the topic and purpose of research.
Інформаційна насиченість	Наявність великої кількості фактів, даних, термінів, що розкривають тему.	A large amount of facts, data, and terms that reveal the topic.
Правильність	Дотримання мовних норм, правил граматики, лексики та стилістики.	Observance of language norms, grammar, vocabulary, and style.

Інформативна, логічна, оцінна насиченість наукового тексту - це ступінь смислової і змістової новизни наукового тексту, що виявляється в авторській концепції, системі авторських оцінок, які допомагають читачеві зрозуміти смисл тексту. Цього досягають шляхом доказовості та об'єктивності викладу, насиченості вузькоспеціалізованими і загальнонауковими термінами. Ступінь інформативності повідомлення залежить від потенційного читача.

Які з перелічених комунікативних якостей вважаєте найважливішими для вашої дисертації? Чому?

Як поєднати *точність і однозначність* з *інформаційною насиченістю* у науковому тексті?

Оберіть один абзац із вашої дисертації та перевірте, чи дотримано в ньому *логічну послідовність*. Якщо ні, поміркуйте, як вдосконалити цей абзац.

Як покращити *інформаційну насиченість* вашої дисертації? Запропонуйте конкретний спосіб (наприклад, додавання даних експерименту (опитування) чи термінів).

Напишіть короткий уривок (3–5 речень) для своєї дисертації, у якому поєднано якості, охарактеризовані в таблиці.

Тема: Термінологічна культура дослідника

Використані джерела:

Бардіна, Л. М., & Шепелюк, В. Л. (2022). *Навчальні матеріали з української мови для іноземних аспірантів (на матеріалі загальнонаукової та спеціальної лексики)* (120 с.). НУФВСУ.

Горошкіна, О. М., & Груба, Т. Л. (2023). *Українська наукова мова: теорія і практика* (108 с.; ISBN 978-617-521-039-0). Суми: Університетська книга.

Корольов, Б. І., Невмержицький, О. А., Прохур, Ю. З., Скиба, Ю. А., Тітаренко, Н. Ю., & Ярошенко, О. Г. (Укладачі; за заг. ред. Ю. З. Прохура). (2014). *Електронний українсько-англійський словник-розмовник з науково-дослідницької діяльності* (114 с.). Інститут вищої освіти НАПН України.

Семеног, О. М. (2021). *Академічна культура дослідника: європейський та національний контексти: навчальний посібник* (216 с.; ISBN 978-966-698-318-6). Сумський держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка.

Семеног, О. М. (2010). *Культура наукової української мови: Навчальний посібник* (216 с.; ISBN 978-966-580-399-7). Академія.

Prometheus UKR101 Українська за 27 уроків. URL : <https://apps.prometheus.org.ua/learning/course/course-v1:Prometheus+UKR101+2020/home>.

SUSPILNE UKRAINE LingvisPlay. URL : <https://learning.suspilne.media/> 7. Ukrainian Lessons. URL : <https://www.ukrainianlessons.com/> 8. Ukrainian Zone. URL : <https://ukrainian-zone.com>

Загальнонаукова лексика. Фахові терміни.

Один із показників загального мовно-культурного рівня дослідника - правильне і вільне володіння термінами.

Термін (від лат. *terminus* - межа) – це слово або словосполучення, що позначає спеціальне поняття певної галузі знання або діяльності.

Цінність терміна полягає в тому, що він зберігає логічну інформацію великого обсягу. У науковому тексті недоцільно без потреби й необхідного обґрунтування подавати термінологію різних галузей.

Значення термінів фіксують у термінологічних тлумачних словниках (універсальні енциклопедії, галузеві термінологічні словники).

Терміни поділяють на:

- загальнонаукові (слова загальнонаукового вживання, що використовуються в різних галузях знань: *властивість, значення, елемент, процес, результат, умова, цілісний, тотожний, продукувати*; у словниках такі слова мають помітку *наук.*);

- спеціальні (уживані в певній галузі науки: *дидактика, освітній процес*).

Прочитайте слова та словосполучення у запропонованому словничку. Які з них доцільно віднести до фахових термінів, а які – до загальнонаукової лексики?
Примітка: для іноземних здобувачів PHD з Китаю.

**«Словничок «Наукове дослідження»
(мови: українська – англійська – китайська)**

№	Українська	Англійська	Китайська
1	дисертація	dissertation	论文 (lùnwén)
2	наукова стаття	scientific article	科学论文 (kēxué lùnwén)
3	анотація	abstract	摘要 (zhāiyào)
4	тези доповіді	conference thesis / presentation	会议论文摘要 (huìyì lùnwén zhāiyào)
5	літературний огляд	literature review	文献综述 (wénxiàn zōngshù)
6	методологія	methodology	方法论 (fāngfǎlùn)
7	результати дослідження	research results	研究结果 (yánjiū jiéguǒ)
8	висновки	conclusions	结论 (jiélùn)
9	ключові слова	keywords	关键词 (guānjiàn cí)
10	науковий стиль	academic style	学术风格 (xuéshù fēnggé)
11	бібліографія	bibliography	参考书目 (cānkǎo shūmù)
12	рецензія	review	评论 (pínglùn)
13	терміни	terms	术语 (shùyǔ)
14	текст наукової статті	scientific text	科学文本 (kēxué wénběn)
15	редагування	editing	编辑 (biānjí)

Прочитайте речення. Оберіть кілька рчень для побудови тексту «Я виконую педагогічне дослідження».

Дисертація

- **Укр:** У своїй дисертації автор розкриває основні теоретичні підходи до проблеми.
- **Eng:** In the dissertation, the author reveals the main theoretical approaches to the problem.

Наукова стаття

- **Укр:** Наукова стаття присвячена дослідженню впливу цифрових технологій на освіту.
- **Eng:** The scientific article is devoted to the study of the impact of digital technologies on education.

Анотація

- **Укр:** Анотація містить короткий виклад змісту статті.
- **Eng:** The abstract contains a brief summary of the article's content.

Тези доповіді

- **Укр:** Тези доповіді повинні чітко відображати основні результати дослідження.
- **Eng:** The presentation theses should clearly reflect the main results of the research.

Літературний огляд

- **Укр:** Літературний огляд допомагає визначити наявні здобутки і певні прогалини в темі.
- **Eng:** The literature review helps to identify existing gaps in the topic.

Методологія

- **Укр:** Методологія дослідження описана у другому розділі.
- **Eng:** The methodology of the research is described in the second chapter.

Результати дослідження

- **Укр:** Результати дослідження свідчать про важливість інновацій.
- **Eng:** The research results indicate the importance of innovations.

Висновки

- **Укр:** У висновках автор/авторка підкреслює необхідність подальших досліджень.
- **Eng:** In the conclusions, the author emphasizes the need for further research.

Ключові слова

- **Укр:** Ключові слова допомагають швидко знайти потрібну інформацію.
- **Eng:** Keywords help quickly find the necessary information.

Редагування

- **Укр:** Ретельне редагування статті підвищує її якість.
- **Eng:** Thorough editing of the article improves its quality.

Прочитайте речення. Складіть, використовуючи кілька речень, текст повідомлення про актуальність свого наукового дослідження. Випишіть загальнонаукову лексику педагогічної тематики.

Означена проблема є основою наукової роботи.

The research problem is the basis of scientific work.

Конкретизація проблеми дозволяє визначити мету дослідження.

Specification of the problem helps to define the research aim.

Наукова стаття з педагогіки має чітку структуру.

A scientific article in pedagogy has a clear structure.

Остаточне редагування доповіді вимагає уваги до деталей.

The final revision of the report requires attention to detail.

Наукова /дискусія сприяє розвитку нових ідей.

Discussion contributes to the development of new ideas.

Зауваження викладача/наукового керівника допомагають удосконалити роботу/ науковий текст.

The teacher's remarks help to improve the work.

Прочитайте текст. Прокоментуйте власними спостереженнями, роботи з термінами.

Смислова *точність і однозначність* висловлювань досягається шляхом уживання термінів і слів у прямому значенні, уточнень у вигляді зносок, посилань, цитат, прізвищ цифрових даних, які аргументують наукові положення і підсилюють об'єктивність та достовірність висловленого. Недоречно вжите в науковому тексті слово може призвести до подвійного тлумачення цілого речення.

Не варто сплутувати і слова *запитання і питання*. *Запитання* - це словесне звернення, яке потребує відповіді. Слово *питання* здебільшого вживають, коли йдеться про якусь проблему, справу, що потребує розв'язання або вивчення.

Ознайомтеся з науковою лексикую щодо організації освітнього процесу. Випишіть терміни, які ви використовуєте/використаєте для підготовки своїх наукових статей.

Використані джерела:

Корольов, Б. І., Невмержицький, О. А., Прохур, Ю. З., Скиба, Ю. А., Титаренко, Н. Ю., & Ярошенко, О. Г. (Укладачі; за заг. ред. Ю. З. Прохура). (2014). *Електронний українсько-англійський словник-розмовник з науково-дослідницької діяльності* (114 с.). Інститут вищої освіти НАПН України.

Rolyak, A. O., & Humenyuk, I. I. (2024). *English for postgraduate students: A study guide (for candidates for the degree of Doctor of Philosophy at the third (educational-scientific) level of higher education)*. Kamianets-Podilskyi: Higher Education Institution "Podillia State University". (115 p.)

Українська мова	Англійська мова	Приклад речення (Укр)	Приклад речення (Англ)	Контекст
Педагогіка	Pedagogy	Педагогіка досліджує процеси навчання та виховання.	Pedagogy explores the processes of teaching and upbringing.	Загальна наука про освіту та виховання.
Дидактика	Didactics	Дидактика розробляє методи викладання предметів.	Didactics develops methods of teaching subjects.	Теорія навчання.
Знання	Knowledge	Знання є результатом систематичного навчання.	Knowledge is the result of systematic education.	Результат освітнього процесу.
Гуманізація і гуманітаризація освіти	Humanization and humanitarization of education	Гуманізація освіти сприяє розвитку особистості.	Humanization of education contributes to personality development.	Підходи до гуманного навчання.
Форми освітнього процесу	Forms of the educational process	Форми освітнього процесу охоплюють лекції та семінари.	Forms of the educational process include lectures and seminars.	Організаційні форми навчання.
Курси	Courses	Курси з педагогіки допомагають опанувати методичку.	Courses in pedagogy help to master teaching methods.	Навчальні програми.
Урок	Lesson	Урок планується з урахуванням вікових особливостей.	The lesson is planned considering age characteristics.	Основна одиниця навчання.
Лекція	Lecture	Лекція є (може бути) основним методом викладання в університеті.	The lecture is the main teaching method at university.	Форма навчання.

Українська мова	Англійська мова	Приклад речення (Укр)	Приклад речення (Англ)	Контекст
Практичне заняття. Семінар	Practical lesson. Seminar	Практичне заняття сприяє розвитку навичок.	The practical lesson contributes to skill development.	Активна форма навчання.
Практика	Practice	Практика дозволяє застосувати теоретичні знання.	Practice allows applying theoretical knowledge.	Застосування теорії на практиці.
Позакласна /Позааудиторна робота	Extracurricular/Audit work	Позакласна робота охоплює проектні завдання.	Extracurricular work includes project tasks.	Додаткові навчальні активності.
Методи і засоби навчання	Methods and means of teaching	Методи і засоби навчання впливають на успішність.	Methods and means of teaching influence success.	Інструменти педагогічного процесу.

Прочитайте текст. Запропонуйте відповіді на запитання після текстів.

Педагогіка – наука про педагогічні закономірності, принципи, методи і форми навчання, виховання, розвитку і професійної підготовки людини, колективу в інтересах успішної діяльності. Педагогіка вищої школи – галузь педагогічної науки, яка вивчає педагогічні закономірності й засоби організації та здійснення освітнього процесу, навчання, виховання, розвитку і професійної підготовки студентів до певного виду діяльності й суспільного життя.

Марцева, Л. А. (2022). *Педагогіка і психологія вищої школи: навчальний посібник*. Житомир: ДЕВ.

Питання для аналізу змісту тексту:

Які основні об’єкти вивчення педагогіки згадані в тексті?

У чому полягає відмінність між термінами “педагогіка” та “педагогіка вищої школи”?

Які принципи педагогіки ви можете використати у своїй дисертації? Чи наведені приклади таких принципів у тексті?

Тема: Використання частин мови в науковому тексті

Використані джерела

Мацюк, Г. (2024). *Українська мова. Практичний курс для іноземців (за новою редакцією правопису): навчальний посібник* (3-тє вид., випр. і допов.). ФОП Паляниця В. А.

Національна комісія зі стандартів державної мови. (2024, 29 серпня). *Стандарт державної мови “Українська мова як іноземна. Рівні загального володіння А1–С2”* [Рішення № 279].

Використання іменників у науковому тексті

Іменник в українській мові – це частина мови, яка називає предмети, явища, осіб чи абстрактні поняття (наприклад: *наука, дослідження, аспірант*).

In Ukrainian all nouns have genders. There are three genders in Ukrainian: masculine, feminine and neuter. The gender of a noun can be determined by its ending.

Доповніть таблицю «Рід іменників» словами зі словничка.

Чоловічий рід	Жіночий рід	Середній рід
Аспірант	Дисертація	Дослідження

Українсько-англійський педагогічний словничок

Українська мова	Англійська мова
Аспірант	Postgraduate student
Дисертація	Dissertation
Науковий керівник	Scientific supervisor
Дослідження	Research
Педагогіка	Pedagogy
Освіта	Education
Освітній процес	Learning process
Методологія	Methodology
Методика викладання	Teaching method
Навчальна програма	Curriculum
Освітня система	Educational system
Студент	Student

Українська мова	Англійська мова
Викладач	Lecturer/Teacher
Кваліфікація	Qualification
Ступінь	Degree
Академічна підготовка	Academic preparation
Наукова робота	Scientific work
Гіпотеза	Hypothesis
Експеримент	Experiment
Аналіз	Analysis
Результати	Results
Висновки	Conclusions
Обговорення	Discussion
Літературний огляд	Literature review
Дослідницьке питання	Research question
Докази	Evidence
Метод	Method
Підхід	Approach
Навчальні цілі	Learning objectives
Оцінка	Assessment
Контроль	Control
Зворотній зв'язок	Feedback
Навчальний план	Lesson plan
Інтерактивне навчання	Interactive learning
Індивідуальне навчання	Individual learning
Практичні навички	Practical skills
Теоретична база	Theoretical framework
Емпіричне дослідження	Empirical research
Кваліфікаційний іспит	Qualifying examination

Оберіть зі словничка 5 термінів і поясніть їхні значення.

Наприклад: Дослідницьке питання (Research question) – це чітко сформульоване питання, на яке дослідник прагне знайти відповідь у процесі своєї наукової роботи. Дослідницьке питання визначає мету і напрям дослідження, допомагаючи зосередитися на ключових аспектах проблеми.

Напишіть по одному реченню, використовуючи одне із словосполучень літературний огляд, інтерактивне навчання, емпіричне дослідження.
Наприклад: Літературний огляд охоплює двадцять наукових джерел.

ЧИСЛО ІМЕННИКІВ

(The number of the nouns) В українській мові іменники мають число: однина та множина. In Ukrainian nouns have number. There are two numbers in Ukrainian: singular and plural.

Назвіть іменники однини та множини.

Іменник (однина)	Іменник (множина)	Контекст для дисертації
Студент	Студенти	Студент активно бере участь, а студенти демонструють різні результати.
Викладач	Викладачі	Викладач розробляє курс, а викладачі співпрацюють у команді.
Курс	Курси	Курс зосереджений на методиках, а навчальні курси поглиблюють знання.
Урок	Уроки	Урок планується заздалегідь, а уроки мають різні цілі.
Програма	Програми	Програма адаптована до потреб студентів, а програми враховують інновації.
Дисертація	Дисертації	У дисертації представлена актуальна тема, а проаналізовані дисертації присвячені актуальним темам.

Кличний відмінок

Семенов, О. М. (2010). *Культура наукової української мови: Навчальний посібник* (216 с.; ISBN 978-966-580-399-7). Академія.

У звертаннях використовується кличний відмінок іменників.

Пане Іване.

Шановний пане професоре чи Пані докторко.

Шановний колего.

Звертаючись до особи на ім'я та по батькові, ставлять у кличному відмінку обидва іменники: *Іване Степановичу*.

У звертаннях, які складаються з двох загальних назв або із першої - загальної, а другої – іменної, обидва слова вживають у кличному відмінку: *добродію Андрію*. Чоловічі прізвища на - *ко*, - *ук* та з нульовим закінченням відмінюються, жіночі – ні: *Олегові Ткачуку* (але *Олені Ткачук*), *Василя Марченка* (але *Зоряни Марченко*).

Під час засідань науковий етикет вимагає звертання на ім'я та по батькові, а також на прізвище з використанням слів *пане, добродію*. Якщо виступає жінка, доцільно використовувати формулу *Слово надається професорові Коваль*, коли чоловік – *Слово надається професорові Ковалю*. Звертанням *колего* бажано послуговуватися науковцям однакового статусу.

Іменники – власні назви – можуть мати в кличному відмінку однини закінчення **-о, -е, -є, -у, -ю**. Вибір одного із цих закінчень залежить від роду іменника та його закінчення в називному відмінку, а за умови нульового закінчення – від кінцевого приголосного основи або ж характеру іменникового суфікса.

Форму із закінченням **-о** мають іменники – власні назви чоловічого та жіночого роду на **-а**: *Миколо, Микито, Варваро, Тетяно, Таміло*; форму із закінченням **-е** мають іменники – власні назви жіночого і чоловічого роду на **-я**, що пом'якшує попередній приголосний: *Лесе*; іменники – власні назви чоловічого роду з твердим кінцевим приголосним основи (зокрема й основи на **-р** твердої та мішаної групи), що виступає перед нульовим закінченням або закінченням **-о**: *Антоне, Несторе, Євгене, Ярославє, Олександрє*.

Форму із закінченням **-є** мають іменники – особові імена жіночого роду на **-я**, що виступає після голосного: *Ксеніє, Лідіє, Юліє, Наталіє*;

Форму із закінченням **-ю** мають іменники – особові імена чоловічого роду з м'яким кінцевим приголосним основи (зокрема і **-й**): *Геннадію, Юрію, Олексію, Матвію*; іменники – власні назви чоловічого роду м'якої групи на **-р**: *Ігорю*.

Прочитайте поданий текст, у якому є помилки у вживанні кличного відмінка або порушення наукового етикету. виправіть помилки та поясніть, чому це важливо.

Шановний пан Іван Степанович, дякую за вашу статтю.
Пані доктор Олена, ваша доповідь була цікавою.
Слово надається професору Ткачук Олегу.
Колега Юрій, чи згодні ви з цією думкою?

Використання прикметників у науковому тексті

У науковому тексті використовуються прикметники *освітній, професійний* для опису ситуацій навчання та роботи, у професійному та академічному контексті кваліфікований, науковий.

Національна комісія зі стандартів державної мови. (2024, 29 серпня). *Стандарт державної мови “Українська мова як іноземна. Рівні загального володіння А1–С2”* [Рішення № 279].

Серед прикметників у науковому мовленні переважають прикметники (*компромісний, аналітичний, концептуальний, експериментальний*), що максимально точно вказують на ознаки.

Підготуйте наукове повідомлення, використавши кілька термінів і терміносполук з таблиці.

Епітети до термінів / Epithets for Terms

Семенов, О. М. (2010). *Культура наукової української мови: Навчальний посібник* (216 с.; ISBN 978-966-580-399-7). Академія.

Термін (Українська)	Епітети (Українська)	Term (English)	Epithets (English)
Дослідження	фундаментальне, експериментальне, наукове	Research	fundamental, experimental, in-depth
Проблема	наукова, актуальна, важлива, гостра	Problem	scientific, relevant, important, acute
Питання	принципове, теоретичне, важливе, складне, спірне	Question	fundamental, theoretical, important, complex, controversial
Мета	головна, реальна, поставлена, вказана	Goal	main, real, set, indicated
Завдання	кінцеві, конкретні, визначені	Task	final, specific, defined
Інформація	точна, вичерпна, повна, необхідна	Information	accurate, comprehensive, complete, necessary
Матеріал	науковий, експериментальний, фактичний, зібраний, систематизований, отриманий, достовірний	Material	scientific, experimental, factual, collected, systematized, obtained, reliable
Аналіз теми, проблеми	науковий, об'єктивний, проведений, порівняльний, ретельний, глибокий	Analysis of topic, problem	scientific, objective, conducted, comparative, thorough, in-depth
Спостереження	спеціальні, численні, систематичні, подальші	Observation	specialized, numerous, systematic, further
Експеримент	аналогійний, подібний, важливий, унікальний, успішний	Experiment	analogous, similar, important, unique, successful
Дані експерименту	дослідні, цифрові, останні, попередні, повні, надійні	Experiment data	research, digital, latest, previous, complete, reliable

Оберіть словосполучення іменників з прикметниками. Поясніть їхнє значення. Побудуйте речення, використавши запропоновані словосполучення.

Захист дисертації	Dissertation defense
Наукова стаття	Scientific article
Публікація	Publication
Рецензування	Peer review
Академічна етика	Academic ethics

Плагіат	Plagiarism
Цитування	Citation
Джерело	Source
Досвід	Experience
Інновація	Innovation
Розвиток	Development
Креативність	Creativity
Мотивація	Motivation
Компетентність	Competence
Навчальне середовище	Learning environment
Освітні технології	Educational technologies
Професійна підготовка	Professional training
Самоосвіта	Self-education
Керівництво	Guidance
Міждисциплінарний підхід	Interdisciplinary approach
Педагогічна практика	Pedagogical practice
Рефлексія	Reflection
Адаптація	Adaptation
Оцінка якості	Quality assessment
Освітні ресурси	Educational resources
Культурний контекст	Cultural context
Соціальна взаємодія	Social interaction
Навчальна стратегія	Learning strategy
Професійне зростання	Professional growth
Дидактика	Didactics

Використання займенників у науковому тексті

Семеног, О. М. (2010). *Культура наукової української мови: Навчальний посібник* (216 с.; ISBN 978-966-580-399-7). Академія.

Національна комісія зі стандартів державної мови. (2024, 29 серпня). *Стандарт державної мови “Українська мова як іноземна. Рівні загального володіння А1–С2”* [Рішення № 279].

Займенник - частина мови, що маловживана в науковому тексті.

Займенники вказують на людину, предмет, ознаку або кількість, але не називають їх. Pronoun may denote a person, object, or quantity but it does not name them

Займенник *ви* вживають в усному і писемному науковому мовленні для вираження поваги, пошани і ввічливості:

Прошу Вас, шановний колего...;

Хотілося б почути Вашу думку стосовно цього...

Не завжди етичне в науковому мовленні використання займенників *він, вона, вони*. Присутню на засіданні особу доцільно називати на ім'я і по батькові чи за прізвищем. Поширена форма викладу від 3-ї особи: *автор/авторка доводить, дослідник /дослідниця розглядає*.

Вказівні займенники *цей, ця, це, ці; той, та, те, ті* вживаються у реченні на позначення ознаки і залежать від роду, числа та відмінка іменників, до яких вони належать.

В українській науковій мові послуговуються вказівними займенниками *цей, той, такий* з прийменниками, що визначають логічні зв'язки між частинами висловлювання: *в тому випадку, з цією метою*.

Уживають також іноді означальні займенники *інший, увесь*, заперечний займенник *жоден*, натомість не є доречні в науковому тексті неозначені займенники *щось, дещо, що-небудь*.

Використовуйте особові займенники (*я, ти, він, вона, ми, ви, вони*) або зворотний займенник *себе* для завершення речень.

Оберіть правильну форму залежно від контексту. Заповніть пропуски відповідними займенниками

1. ____ ... пишу дисертацію з питань педагогічної практики.
2. ____ ... проводить рецензування наукової статті.
3. Ми не пишемо про ____ ... у вступі наукової публікації.
4. ____ ... аналізують джерела для цитування.
5. ____ ... розробляєш навчальну стратегію для студентів?

Відповіді: 1. Я, 2. Він, 3. себе, 4. Вони, 5. Ти.

Вставте у пропуски речення відповідний присвійний займенник. Використовуйте присвійні займенники *мій, твій, його, її, наш, ваш, їхній* для заміни іменників.

1. Захист дисертації аспіранта був успішним. → ____ захист дисертації був успішним.
2. Наукова стаття аспіранта отримала високу оцінку. → ____ наукова стаття отримала високу оцінку.
3. Публікація команди характеризується інноваційним підходом. → ____ публікація характеризується інноваційним підходом.
4. Рефлексія студентів щодо статті допомагає чіткіше сформулювати думку. → ____ рефлексія допомагає чіткіше сформулювати думку.

Відповіді: 1. Його, 2. Його, 3. Їхня, 4. Їхня.

Використовуйте вказівні займенники для зв'язку речень. Доповніть кожне друге речення, використовуючи вказівні займенники (наприклад: цей, той, ця, ці, ті), щоб це речення логічно продовжувало перше.

1. Я прочитав наукову статтю. ___ допомогла мені із цитуванням.
2. Педагогічна модель була представлена на захисті дисертації. ___ отримала схвалення.
3. Ми обговорили досвід колег. ___ стане основою для нашого дослідження.

Відповіді: 1. Ця, 2. Та, 3. Ці, 4. Той, 5. Його

Використання числівників у науковому тексті

Використані джерела:

Національна комісія зі стандартів державної мови. (2024, 29 серпня). *Стандарт державної мови “Українська мова як іноземна. Рівні загального володіння А1–С2”* [Рішення № 279].
Семенов, О. М. (2010). *Культура наукової української мови: Навчальний посібник* (216 с.; ISBN 978-966-580-399-7). Академія.

Прочитайте текст. Запропонуйте ваші відповіді на питання “Чому числівник важливий для підготовки наукового тексту”?

• **Академічна точність:** Коректне вживання числівників забезпечує ясність щодо даних (*кількість студентів, років для виконання дослідження, кількість сторінок*).

• **Професійний контекст:** Терміни *п'ятдесят студентів, дво(х)?тисячний рік, чотири години занять* використовуються в педагогічних текстах.

• **Планування:** Уміння позначати дати (Першого червня) і час (п'ять годин) важливі для організації захисту дисертації та презентацій на конференції.

Числівники до 100 (п'ятдесят, сто); (п'ятдесят – п'ятдесяти – п'ятдесяти) і порядкові до 20 (п'ятнадцятий) важливі для позначення кількості сторінок, розділів у дисертації чи років дослідження (наприклад, *сто сторінок, п'ятий розділ*).

Відмінювання простих (десять – десяти), складних (двадцять два – двадцяти двох) числівників – для аналізу статистичних даних у педагогічних дослідженнях.

Доповніть речення правильними формами числівників у відповідному відмінку. Оберіть числівник із наведеного списку: 50, 150, 200, 1000, 2500.

1. У дослідженні проаналізовано ___ наукових публікацій.

2. Метод викладання протестовано на ___ групах упродовж семестру.
3. Усього зібрано ___ анкет для аналізу результатів.
4. Дослідження охопило ___ років педагогічної практики.
5. Опитано ___ вчителів для оцінки освітніх технологій.

Перетворіть кількісні числівники на порядкові та запишіть їх у правильному відмінку для завершення речень.

1. Другий розділ дисертації присвячено методам викладання. → У ___ розділі аналізуються дані.
2. Третій рік дослідження був більш успішним. → Під час ___ року проведено експеримент.
3. Десятий семінар зосереджений на інноваціях. → На ___ семінарі обговорили результати проведеного дослідження.

Складіть речення, використовуючи числівники для позначення дат і часу, на тему роботи над дисертацією. Використовуйте наведені фрази: захист дисертації, збір даних, публікація статті.

1. Захист дисертації відбудеться ___ (дата).
  2. Збір даних тривав із ___ (початкова дата) по ___ (кінцева дата).
  3. Публікація статті запланована на ___ (місяць і рік) о ___ (час).
1. Захист дисертації відбудеться 15 червня 2025 року.
  2. Збір даних тривав із 1 вересня 2024 року до 30 квітня 2025 року.
  3. Публікація статті запланована на червень 2025 року.

Прочитайте текст і вкажіть, які числівники використано (кількісні чи порядкові) та в якому відмінку. Доповніть текст одним реченням із числівником (ваш приклад).

На першому етапі дослідження проаналізовано 300 анкет. Другий етап тривав три місяці. Третій етап передбачає опитування 50 викладачів.

- Доповніть: У ___ (числівник) році планується публікація результатів.

Використання прислівників у науковому тексті

Використані джерела:

Національна комісія зі стандартів державної мови. (2024, 29 серпня). *Стандарт державної мови “Українська мова як іноземна. Рівні загального володіння А1–С2”* [Рішення № 279].

Прислівники допомагають чітко описувати методи, результати та процеси (наприклад, *ретельно проаналізовано, ефективно впроваджено*), що є ключовим для дисертації.

Використовуємо прислівники *ефективно, докладно* для опису навчальних чи робочих ситуацій (наприклад, *дослідження проведено ефективно*);

систематично, достовірно для опису педагогічних процесів (наприклад, *дані зібрано систематично, результати інтерпретуються об'єктивно*), щоб підвищити якість наукового викладу.

Доповніть речення відповідними прислівниками з наведеного списку: ретельно, ефективно, об'єктивно, систематично, ґрунтовно.

1. Дослідження проведено ___ для забезпечення достовірних результатів.
2. Принцип викладання упроваджено ___ в усіх групах студентів.
3. Дані проаналізовано ___ з урахуванням усіх аспектів.
4. Педагогічну практику організовано ___ протягом семестру.
5. Висновки сформульовано ___ на основі експерименту.

Відповіді: 1. ретельно, 2. ефективно, 3. об'єктивно, 4. систематично, 5. ґрунтовно

Складіть по одному реченню про перебіг дисертації, використавши один з наведених прислівників: аналітично, концептуально, коректно, інноваційно, вичерпно.

Приклади відповідей:

1. Результати інтерпретуються коректно відповідно до вимог.
2. Експериментальне дослідження описано вичерпно в заключному розділі.

Прочитайте уривок і вкажіть, які прислівники використано. Доповніть текст одним реченням, у якому використайте прислівник.

Дослідження проведено ретельно, а аналіз виконано ефективніше, ніж у попередніх роботах. Результати представлено об'єктивно.

- Доповніть: Висновки сформульовано ___ на основі отриманих даних.

Відповіді:

- Доповнення: Висновки сформульовано ґрунтовно на основі отриманих даних.

Дієслова в наукових текстах

Використані джерела:

Національна комісія зі стандартів державної мови. (2024, 29 серпня). *Стандарт державної мови "Українська мова як іноземна. Рівні загального володіння А1–С2"* [Рішення № 279].

Семенов, О. М. (2010). *Культура наукової української мови: Навчальний посібник* (216 с.; ISBN 978-966-580-399-7). Академія.

Дієслово відіграє ключову роль у наукових текстах.

У педагогічному дослідженні доцільно використовувати дієслова, пов'язані з навчанням (*досліджувати, аналізувати*) в усіх основних часах: теперішньому (*досліджую*), минулому (*досліджував*) і майбутньому (*досліджуватиму*).

Наприклад, *Я досліджую методи викладання* чи *Ми аналізували дані минулого року*.

Доцільно використовувати у дослідженні дієслова *підтверджувати* чи *інтерпретувати*.

Дієприкметники додають деталізації. Пасивні форми (*аналізовані дані*) використовують для опису результатів: *Аналізовані дані підтверджують гіпотезу/припущення*.

Доцільно використовувати у дослідженні безособові конструкції з формами на "-но" і "-то": *дослідження проведено*. Ці конструкції стають частиною речень, наприклад: *Роботу виконано відповідно до плану* чи *Дослідження завершено вчасно*.

Вступ містить вихідні дані наукового джерела. Описуючи його, можна скористатися такими зворотами, як:

- *пропонована стаття (книга, монографія) подає детальний розгляд питань;*
- *тема статті (питання, що розглядаються) становить значний інтерес...;*
- *вибір теми статті (дослідження) не випадковий...;*
- *на початку статті (дослідження) автор подає обґрунтування актуальності теми (проблеми, питання, ідеї)...;*
- *у статті узагальнюється досвід, обґрунтовується принцип...;*
- *у книзі описана методика...;*
- *у роботі аналізуються різні підходи до вирішення проблеми...*

В описовій частині подається характеристика основних положень тексту, то ж доречно використання таких мовних кліше:

- *аналізована книга складається з ... частин...;*
- *автор подає визначення (порівняльну характеристику, огляд, аналіз)...;*
- *потім автор зупиняється на таких проблемах, як ...;*
- *дослідник детально з'ясовує історію виникнення (появи, становлення)...;*
- *автор досліджує причини (умови) виникнення...;*
- *особливу увагу автор приділяє коментуванню отриманих результатів...;*
- *важливе значення мають дані, що свідчать про...;*
- *автор вважає за необхідне навести додаткову аргументацію ...;*
- *автор доводить ..., заперечує ...;*
- *у посібнику наведено низку прикладів, що ілюструють...;*
- *у статті (дослідженні) узагальнюється ...*

Семенов, О. М. (2010). *Культура наукової української мови: Навчальний посібник* (216 с.; ISBN 978-966-580-399-7). Академія.

Прочитайте текст. Підготуйте повідомлення на вибір «Використання іменників/дієслівних форм у науковому тексті».

У дисертації здійснено теоретичне узагальнення і практичне розв'язання проблеми розвитку формування академічної культури майбутніх піаністів у процесі вивчення психолого-педагогічних дисциплін у ЗВО України. У першому розділі досліджено стан розробленості проблеми формування академічної культури майбутніх піаністів у ЗВО України та уточнено сутність і структуру поняття «академічна культура майбутніх піаністів». Обґрунтовано, що завдяки впливу історично зумовлених трансформаційних процесів, що відбувалися впродовж становлення вищої освіти України, академічна культура загалом асоціюється з вищою освітою та базується на системі цінностей, знань та уявлень, що лежить в основі функціонування академічних інституцій.

Ту Чуаньцзе. (2024). *Особливості формування академічної культури майбутніх піаністів* [Article]. *Освіта. Інноватика. Практика*, 12(2), 66–71. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol12i2-010>

Утворіть з поданих дієслів пасивні форми дієприкметників . Зазначте, в якій частині дисертації доцільно їх використати.

Дослідити –
Аналізувати
Підтверджувати
Інтерпретувати
Узагальнювати

Складіть вступ до наукової статті (5–7 речень) на тему, пов'язану з вашою дисертацією. Використайте щонайменше три мовних кліше з наведених у матеріалі та дієслова у відповідних формах (теперішній, минулий або майбутній час).

Складіть описову частину наукового тексту (5–7 речень) про емпіричне педагогічне дослідження (наприклад, аналіз результатів експерименту). Використайте щонайменше три мовних кліше з наведених у матеріалі, пасивні форми дієприкметників і безособові конструкції на -но, -то.

Тема: Культура роботи з/над науковим текстом

Використані джерела:

Бардіна, Л. М., & Шепелюк, В. Л. (2022). *Навчальні матеріали з української мови для іноземних аспірантів (на матеріалі загальнонаукової та спеціальної лексики)* (120 с.). НУФВСУ.

Горошкіна, О. М., & Груба, Т. Л. (2023). *Українська наукова мова: теорія і практика* (108 с.; ISBN 978-617-521-039-0). Суми: Університетська книга.

Корольов, Б. І., Невмержицький, О. А., Прохур, Ю. З., Скиба, Ю. А., Тітаренко, Н. Ю., & Ярошенко, О. Г. (Укладачі; за заг. ред. Ю. З. Прохура). (2014). *Електронний українсько-англійський словник-розмовник з науково-дослідницької діяльності* (114 с.). Інститут вищої освіти НАПН України.

Семеног, О. М. (2021). *Академічна культура дослідника: європейський та національний контексти: навчальний посібник* (216 с.; ISBN 978-966-698-318-6). Сумський держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка

Семеног, О. М. (2010). *Культура наукової української мови: Навчальний посібник* (216 с.; ISBN 978-966-580-399-7). Академія.

Наукові тексти різних жанрів

У власне науковому стилі створюють монографії, дисертації, наукові статті, конспекти, реферати, анотації, рецензії, а також готують наукові доповіді.

Прочитайте характеристики монографії, дисертації, статті, подані нижче. Чи є різниця в перекладах характеристик? Прокоментуйте.

Документ	Визначення / Опис	Document / Term	Definition / Description
Монографія	Одноосібна книга, у якій зібрано, систематизовано й узагальнено значний фактичний матеріал і результати тривалого наукового дослідження з переконливими висновками.	Monograph	A book written by a single author, where a large amount of factual material and results of significant scientific research are collected, systematized, and summarized with persuasive conclusions.
Дисертація	Оригінальне самостійне науково завершене дослідження, що вирішує певну наукову проблему (кандидатська) або відкриває нові напрями в науці (докторська).	Dissertation / Thesis	An original, independent, and scientifically complete study that solves a specific scientific problem (for a candidate's dissertation) or opens new scientific directions (for a doctoral dissertation).
Наукова стаття	Вид наукової публікації, у якій описано кінцеві чи проміжні результати дослідження, методи	Scientific article	A type of scientific publication that describes final or intermediate research results,

Документ	Визначення / Опис	Document / Term	Definition / Description
	їх отримання, а також перспективи подальших досліджень.		methods of obtaining them, and prospects for further research.
Конспект	Стислий виклад основних положень наукової роботи або лекції.	Synopsis / Abstract	A concise statement of the main points of a scientific work or lecture.
Реферат	Короткий виклад змісту наукової роботи чи статті, що пропонує загальне уявлення про її зміст.	Abstract	A brief presentation of the content of a scientific work or article that provides an overall understanding of its content.
Анотація	Коротка характеристика змісту документа, що допомагає зорієнтуватися в основній проблемі, темі.	Annotation	A short description of the content of a document, helping to navigate its main themes.
Рецензія	Критичний огляд та оцінка наукової роботи, що визначає її новизну.	Review	A critical review and assessment of a scientific work, determining its scientific significance and novelty.
Наукова доповідь	Офіційний виступ, присвячений результатам наукового дослідження для обговорення і пошуку нових напрямів дослідження.	Scientific report / Presentation	An official presentation dedicated to research results, aimed at discussion and searching for new directions of investigation.

Порівняйте текст українською мовою та англійською. Чи є різниця у формулюванні певних тез у текстах? Поміркуйте, чи є речення, що містять слова з іншим контекстуальним значенням. Виконайте завдання після текстів.

Культура читання наукового тексту

Підтвердженням сприймання тексту є розуміння його смислової структури.

Виокремлюють кілька різновидів читання наукового тексту: *читання переглядове, ознайомлювальне, поглиблене, творче*. Переглядове читання спрямовується на попереднє ознайомлення із книгою і виділення ключових слів, зокрема, в анотації, змісті, передмові /вступі, окремих частинах тексту. Ознайомлювальне читання передбачає загальне ознайомлення із змістом тексту та вияв його основної ідеї. Поглиблене читання – це детальне опрацювання наукового тексту, його аналіз та оцінка: Підтвердженням сприймання тексту є розуміння його смислової структури. Розуміння наукового тексту – розкриття сутності предметів та явищ, описаних у науковому тексті, усвідомлення зв'язків, стосунків та залежностей між ними.

виписування понять з їх поясненням; неодноразове перечитування окремих частин у тексті.

Аналітико–критичне, творче читання спрямовується на постановку різного типу питань до тексту, сортування наукового матеріалу під певним кутом зору, коментарі до фрагментів наукового тексту, його рецензування.

Візьмемо до уваги поради українського мовознавця Г.Онуфрієнко стосовно роботи з науковим текстом:

- ознайомлюємося з бібліографічним описом тексту;
- переконуємося, що розуміємо всі слова, терміни, терміносполуки, фрази;
- осмислюємо здобуту інформацію, спираючись на отримані знання і досвід;
- добираємо самостійно приклади, що також ілюструють головні ідеї (думки) тексту;
- перечитуємо найважливіші за змістом фрагменти тексту і ті, що ще не зовсім зрозумілі або ж викликають певний сумнів;
- письмово передаємо основну інформацію наукового тексту.

Сприймання наукового тексту - це психічний процес відображення людиною змісту тексту при безпосередньому впливі на органи чуття. Важливою умовою успішного сприймання реципієнтами наукових текстів є потреба, зацікавленість, внутрішня мотивація.

Розуміння наукового тексту – розкриття сутності предметів та явищ, описаних у науковому тексті, усвідомлення зв'язків, стосунків та залежностей між ними.

Семенов, О. М. (2010). *Культура наукової української мови: Навчальний посібник* (216 с.; ISBN 978-966-580-399-7). Академія.

Culture of Reading Scientific Texts

Several types of reading are distinguished: skimming, introductory reading, in-depth reading, and creative reading.

Skimming is aimed at preliminary acquaintance with a book and identifying key words, particularly in the annotation, table of contents, preface/introduction, and specific parts of the text.

Introductory reading involves a general understanding of the text's content and identifying its main idea.

In-depth reading means detailed processing of the scientific text, its analysis, and evaluation. The confirmation of text perception is the understanding of its semantic structure.

Understanding a scientific text means revealing the essence of objects and phenomena described in the scientific text, as well as realizing the connections, relationships, and dependencies between them. This involves extracting terms with their explanations and repeatedly rereading individual parts of the text. This is particularly important for foreign PhD students writing dissertations in pedagogy.

Analytical-critical and creative reading aims at posing different types of questions to the text, sorting scientific material from a certain perspective, commenting on fragments of the scientific text, and reviewing it. Let us consider the advice of Ukrainian linguist H. Onufrienko regarding working with a scientific text:

- get acquainted with the bibliographic description of the text;
- make sure you understand all the words, terms, term combinations, and phrases;
- interpret the obtained information based on your acquired knowledge and experience;
- independently select examples that also illustrate the main ideas (thoughts) of the text;
- reread the most content-rich fragments of the text and those that are not completely clear or raise some doubts;
- convey the main information of the scientific text in writing.

Питання до тексту

Які різновиди читання наукового тексту згадані в тексті? Наведіть приклад використання кожного з різновидів.

У чому різниця поглибленого читання від ознайомлювального читання?

Які кроки пропонує Г.Онуфрієнко для роботи з науковим текстом? Оберіть два найважливіші для вас.

Як внутрішня мотивація впливає на сприймання наукового тексту?

Що таке "смилова структура" тексту, і чому її розуміння є важливим?

Оберіть один абзац із вашої дисертації та поміркуйте, як доцільно його опрацювати за методом "поглибленого читання".

Напишіть огляд літературного джерела своєї дисертації, використовуючи принцип аналітико-критичного читання.

Для формування культури читання важливі словники. Джерелом надійної інформації є академічні словники і довідники, створені в НАН України з метою забезпечити культурно-освітні потреби та вимоги особистості.

Словникові продукти, розроблені Українським мовно-інформаційним фондом Національної академії наук України «Словники України» online: словозміна, синонімія, фразеологія».

https://lcorp.ulif.org.ua/pdf/Pro_Systemu.pdf

Орфографічний словник <https://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>

Орфоепічний словник (наголоси) <https://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>

Фразеологічний словник української мови [//lcorp.ulif.org.ua/dictua/](https://lcorp.ulif.org.ua/dictua/)

Словника синонімів української мови <https://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>

<https://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>

Оберіть зі словничка ті слова, які, на вашу думку, важливі для формування культури читання наукового тексту. Складіть кілька речень про ваші підходи до читання наукового тексту.

Словничок “Культура читання наукових текстів”

Корольов, Б. І., Невмержицький, О. А., Прохур, Ю. З., Скиба, Ю. А., Тітаренко, Н. Ю., & Ярошенко, О. Г. (Укладачі; за заг. ред. Ю. З. Прохура). (2014). *Електронний українсько-англійський словник-розмовник з науково-дослідницької діяльності* (114 с.). Інститут вищої освіти НАПН України.

Для технічного редагування використано ChatGPT

Англійська	Українська	Англійська	Українська
critical	критичний	methodology	методологія
reading	читання	data	дані
evaluate	оцінювати	sample	вибірка
analyze	аналізувати	variable	змінна
scientific	науковий	experiment	експеримент
literature	література	validity	валідність
argument	аргумент	reliability	надійність
evidence	докази	conclusion	висновок
support	підтримувати	implication	наслідок
claim	твердження	limitation	обмеження
logic	логіка	gap	прогалина
consistency	послідовність	research question	дослідницьке питання
bias	упередження	hypothesis	гіпотеза
objectivity	об'єктивність	test	тестувати
subjectivity	суб'єктивність	result	результат
assess	оцінювати	interpret	інтерпретувати
strengths	сильні сторони	compare	порівнювати
weaknesses	слабкі сторони	previous studies	попередні дослідження
author	автор	contribution	внесок
intention	намір	field	галузь
tone	тон	relevance	релевантність
style	стиль	context	контекст
audience	аудиторія	background	передумови
purpose	мета	perspective	перспектива
question	питання	source	джерело
assumption	припущення	secondary	вторинний
fact	факт	credible	достовірний
opinion	думка	citation	цитування
distinguish	розрізняти	plagiarism	плагіат
ethical	етичний	reflect	розмірковувати
engage	залучатися	text	текст
develop	розвивати	critical thinking	критичне мислення
identify bias	виявляти упередження	evaluate the evidence	оцінювати докази

Оберіть більш доцільний український переклад слів до слів першої колонки.

Англ варіант	Український варіант а)	Український варіант б)	Український варіант в)
reading	техніка	читання	текст
technique	стаття	техніка	література
literature	текст	література	стаття
academic	складний	академічний	науковий
text	текст	література	техніка

Напишіть короткий абзац (3-5 речень) про важливість читання наукової літератури, використавши 3-5 слів з поданого списку на тему «Робота з текстом».

- understand – зрозуміти
- main idea – основна ідея
- key points – ключові моменти
- structure – структура
- abstract – анотація
- introduction – вступ
- conclusion – висновок
- section – розділ
- heading – заголовок
- subheading – підзаголовок
- keyword – ключове слово
- highlight – підкреслювати
- note – нотатка
- annotate – анотувати
- summarize – підсумовувати

Прочитайте уривок тез. Поміркуйте, який заголовок/назву доцільно запропонувати цьому уривку. Підкресліть 5 ключових слів (keywords) у тексті та поясніть їх значення.

Академічна доброчесність є основоположним принципом вищої освіти, що наголошує на чесності, справедливості й відповідальності в усіх видах академічної діяльності. Вона захищає довіру до освітніх ступенів, сприяє етичному розвитку та гарантує, що студенти отримують досягнення завдяки власним зусиллям. У різних країнах світу існують різні підходи до визначення політики академічної доброчесності, що зумовлено культурними цінностями, інституційною політикою та особливістю функціонування освітніх систем.

Вивчаючи міжнародні практики, ми можемо краще зрозуміти, як створити міцне академічне середовище, засноване на доброчесності.

У західних країнах, таких, як США, Канада, Велика Британія та Австралія, академічна доброчесність просувається за допомогою офіційних кодексів поведінки. Університети використовують програмне забезпечення для виявлення плагіату, чітко визначають академічну недоброчесність і вживають відповідні заходи за порушення. Багато закладів декларують шість основних цінностей, визначених Міжнародним центром академічної доброчесності: чесність, довіра, справедливість, повага, відповідальність і сміливість.

Бойченко, Є. (2025). Академічна доброчесність здобувача вищої освіти: Аналіз зарубіжного досвіду. У О. М. Семеног та М. А. Бойченко (Ред.), Академічна культура дослідника в освітньому просторі: Європейський та національний досвід: Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (с. 76–77). Видавництво Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

Ознайомтеся зі словничком “Аналіз наукового тексту”. Оберіть слова, які доцільно використати для аналізу уривку тез.

Аналіз наукового тексту

- question – питання
- critical – критичний
- evaluate – оцінювати
- argument – аргумент
- evidence – докази
- logic – логіка
- consistency – послідовність
- relevance – релевантність
- interpret – інтерпретувати
- compare – порівнювати
- contrast – контрастувати
- analyze – аналізувати
- context – контекст
- background – передумови
- terminology – термінологія
- glossary – глосарій
- definition – визначення

Прочитайте запропоновані переклади. Поміркуйте, який переклад українською мовою найбільш доцільний. Складіть повідомлення на тему «Мої навички роботи з науковим текстом», використавши кілька слів.

- familiarize – ознайомитися, розвивати навички, покращувати...

- improve – покращувати, практика, робити нотатки...
- practice – практика, робити нотатки...
- habit – звичка, шукати конкретні деталі, визначити мету...
- engage – залучатися, озвивати, робити нотатки
- develop skills – розвивати навички, ознайомитися, практика...
- identify the purpose – визначити мету, шукати конкретні деталі...
- look for specific details – шукати конкретні деталі, робити нотатки....
- take notes – робити нотатки, ставити критичні питання....
- ask critical questions – ставити критичні питання, визначати мету...

Читання та рецензування наукової літератури

Використане джерело: Семенов, О.М. (2010). *Культура наукової української мови: Навчальний посібник* (216 с.). Академія.

Наукова рецензія - спеціальний текст-аналіз певного наукового джерела (або джерел), що розрахований на певне коло фахівців.

Наукова рецензія виконує функції *інформування*, тобто ознайомлення з науковим твором, *осмислення та оцінювання* певного наукового знання в науковому соціумі.

Характерні риси наукової рецензії: абстрактність, узагальненість, підкреслена логічність (послідовність, зв'язність викладу), точність, оцінність, відсутність емоційно забарвлених слів, стислість.

Автором рецензії зазвичай є фахівець тієї ж галузі або спорідненої, до якої належить і рецензований документ.

Для означення предмета аналізу, актуальності джерела варто скористатися такими висловами: *в рецензованій роботі... ; важливість рукопису незаперечна; в аналізованій статті, у рукописі книги; робота присвячена актуальній темі..; актуальність книги зумовлена...; звернення до цієї проблеми є актуальним.*

Короткий зміст наукового джерела можна схарактеризувати за допомогою таких мовних кліше: *дослідження складається зі вступу, ... розділів, висновків, ... додатків; на початку дослідження (статті, монографії) автор указує на...;*

Ознайомтеся зі словничком. Випишіть слова, які, на вашу думку, характеризують процес рецензування. Побудуйте кілька речень.

Англійська	Українська	Англійська	Українська
review	рецензувати	significant	значущий
scientific literature	наукова література	accuracy	точність
article	стаття	clarity	ясність
journal	журнал	structure	структура

Англійська	Українська	Англійська	Українська
publish	публікувати	objective	об'єктивний
research	дослідження	subjective	суб'єктивний
author	автор	bias	упередження
title	назва	assess	оцінювати
abstract	анотація	strengths	сильні сторони
introduction	вступ	weaknesses	слабкі сторони
methods	методи	improve	покрещувати
results	результати	quality	якість
discussion	обговорення	submit	подати
conclusion	висновок	revise	переглядати
references	посилання	accept	приймати
evaluate	оцінювати	reject	відхиляти
critical	критичний	feedback	зворотний зв'язок
analysis	аналіз	ethical	етичний
relevant	релевантний	plagiarism	плагіат
reliable	надійний	citation	цитування
methodology	методологія	source	джерело
data	дані	summarize	підсумовувати
findings	знахідки	original	оригінальний
argument	аргумент	impact	вплив
evidence	докази	scope	обсяг
support	підтримувати	purpose	мета
claim	твердження	background	передумови
peer review	експертна оцінка	hypothesis	гіпотеза
contribution	внесок	experiment	експеримент
field	галузь	sample	вибірка
significant	значущий	variable	змінна
accuracy	точність	analyze	аналізувати
clarity	ясність	interpret	інтерпретувати
structure	структура	compare	порівнювати
objective	об'єктивний	previous studies	попередні дослідження
subjective	суб'єктивний	gap	прогалина
bias	упередження	address	вирішувати
assess	оцінювати	limitation	обмеження
strengths	сильні сторони	recommendation	рекомендація
weaknesses	слабкі сторони	future research	майбутні дослідження
improve	покрещувати	peer-reviewed journal	рецензований журнал
quality	якість	primary source	первинне джерело
submit	подати	secondary source	вторинне джерело
revise	переглядати	theoretical framework	теоретична база

АНОТАЦІЯ

Використані джерела:

Семенов, О. М. (2010). *Культура наукової української мови: Навчальний посібник* (216 с.). Академія.

Анотація – короткі відомості про книгу, статтю, монографію з погляду призначення, змісту, виду, форми й інших особливостей.

Анотування – це процес створення анотації, аналітико–синтетичного опрацювання інформації, мета якого – отримання узагальненої характеристики наукового документу, що розкриває логічну структуру та найсуттєвіший зміст.

Об'єктами анотування можуть бути наукова стаття, монографія, дисертація, підручники, наукові посібники тощо.

Від інших вторинних текстів анотації відрізняються максимальною компактністю (до 500 друкованих знаків) і лаконічністю: анотація подає загальне уявлення про зміст першоджерела, але не розкриває подробиць змісту.

Складати анотацію бажано з урахуванням її сигнальної та пошукової функцій, тобто анотація подає таку інформацію про документ, що допомагає встановити його основний зміст і призначення, мету, вирішити, чи варто звертатися до повного тексту праці.

Ознайомтеся з двома текстами: з посібника і текстом, згенерованого ChatGPT. Який текст чіткіше відображає характеристики анотації? Чи довіряти і як перевірити інформацію, подану в текстах?

Текст 1

Головними структурними елементами анотації наукового джерела є:

1. вступ: вихідні дані джерела (назва, жанр, автор, місце і рік видання, структура, обсяг, ілюстрації).

2. основна частина: перелік основних проблем опрацьованого джерела (можна за розділами, главами, параграфами).

3. завершальна частина: актуальність і адресат джерела.

Показниками рівня якості анотації є стислість і точність інформації про першоджерело, а також оформлення відповідно до чинних мовних норм. Найпоширеніша помилка при складанні анотацій – їх надлишковість (повтор інформації, використання невдалих висловів, зайвих фраз, складних конструкцій). Наукова термінологія має бути загальноприйнятною, а маловідомі терміни вимагають пояснення. (З посібника)

Текст 2

Написання анотацій до наукових статей (згенеровано ChatGPT)

1. Що таке анотація?

- Стисла характеристика наукової статті.

- Містить основні відомості про зміст статті.
- Виконує функцію ознайомлення з результатами дослідження.

2. Мета анотації

- Дати короткий і чіткий огляд дослідження.
- Допомогти читачеві зрозуміти, чи релевантна стаття його науковим інтересам.

3. Основні функції

- Інформаційна – інформує про зміст і результати.
- Навігаційна – полегшує пошук статей.
- Рекламна – зацікавлює до прочитання повного тексту.

4. Основні елементи анотації

Актуальність: Чому ця проблема важлива?

Мета дослідження: Що досліджується у статті?

Методи: Які методи використовує автор?

Основні результати: Що нового виявлено?

5. Обсяг анотації

- Зазвичай 100–250 слів (або 500–1000 знаків).

6. Мова анотації

- Може бути українською, англійською (залежно від вимог журналу).

7. Стиль і мова

- Об'єктивність і точність.
- Чіткі, короткі речення.
- Використання професійної лексики (однак без складних конструкцій!).

Ознайомтеся з таблицею “Мовні кліше в анотації”. Підготуйте виступ «Яка мета анотації?».

Категорія	Опис	Приклади формулювань
Дані про автора	Інформація про автора, його статус, внесок у науку	<ul style="list-style-type: none"> - Автор монографії – відомий український мовознавець, доктор філологічних наук. - Автором є визнаний дослідник у галузі [назва галузі]. - Книга написана провідним українським ученим, автором численних праць.
Жанр твору	Визначення типу наукового видання та його змісту	<ul style="list-style-type: none"> - Монографія видатного дослідника присвячена [тематика]. - У навчальному посібнику розглядаються [ключові теми]. - У збірнику наукових праць вперше представлено [нові дані чи підходи].
Характеристика видання	Опис структури, змісту та особливостей видання	<ul style="list-style-type: none"> - У посібнику подано програму, змістові модулі, короткий словник термінів.

Категорія	Опис	Приклади формулювань
Призначення	Цільова аудиторія видання	<ul style="list-style-type: none"> - Монографія присвячена сучасним проблемам [галузь]. - Автор, аналізуючи [об'єкт аналізу], зупиняється на [ключові аспекти]. - У колективній монографії досліджуються малорозроблені проблеми [які]. - У книзі вміщено наукові та науково-популярні студії, розвідки та навчальні розробки. - Головна увага звертається на [основний акцент]. - У роботі знайшли відображення питання [перелік питань]. - Робота завершується оглядом [тема огляду]. - Коротко викладається історія [чого]. - Розкривається суть [концепція чи явище]. - Наводиться статистичний матеріал щодо [дані]. - Рекомендовано студентам, аспірантам, молодим ученим. - Монографія адресована широкому колу читачів, зацікавлених у [тематика]. - Призначено для викладачів, аспірантів, студентів [спеціальність]. - Розраховано на фахівців у галузі [галузь]

Семенов, О. М. (2010). *Культура наукової української мови: Навчальний посібник* (216 с.; ISBN 978-966-580-399-7). Академія.

Після анотації подають ключові слова відповідною мовою. В анотаціях широко використовують дієслівні форми на зразок: *з'ясовано, описано, акцентовано, визначено, проведено, проаналізовано, встановлено, простежено; виявлено* та ін.

Ознайомтеся з текстом анотації. Випишіть мовні кліше.

Цей підручник-енциклопедія допоможе розпізнати таємниці успішної наукової діяльності, ознайомить зацікавлених читачів зі складним світом науки.

Пропоноване видання – спроба замінити книжки лише однією книгою, яка б зняла покривало таємничості з науки і наукової творчості, дохідливо

розповіла про наукову роботу, зрештою, просто надала поради щодо підготовки наукової доповіді чи презентації наукового дослідження.

Підготуйте анотацію до прочитаної вами статті, використовуючи (на вибір) такий лексико-граматичний матеріал:

- 1) стаття (книга) присвячена питанню про ... ; розглядається питання про...;
- 2) автор підкреслює роль..., зупиняється на..., аналізує, розкриває... , дає характеристику... ; приходять до висновку про...;
- 3) може бути використана (ким? де?).

Підготуйте повідомлення на заняття на тему “Готуємо анотацію: рекомендації”, використавши запропоновані слова/терміни.

Підготовка – Preparation
Написання – Writing
Чернетка – Draft
Перегляд – Revision
Редагування – Editing
Остаточна версія – Final version
Публікація – Publication
Журнал – Journal
Конференція – Conference
Цитування – Citation
Джерело – Source
Інформація – Information
Аудиторія – Audience
Читач – Reader
Привертати увагу – Attract attention
Уникати деталей – Avoid details

За потреби скористайтеся порадами:

Головні елементи анотації наукового джерела:

1. вступ: вихідні дані джерела (назва, жанр, автор, місце і рік видання, структура, обсяг, ілюстрації);
2. основна частина: перелік основних проблем опрацьованого джерела (можна за розділами, главами, параграфами);
3. завершальна частина: актуальність і адресат джерела;

Показниками рівня якості анотації є стислість і точність інформації про першоджерело, а також оформлення відповідно до чинних мовних норм.

Поширена помилка при складанні анотацій: надлишковість (*повтор інформації, використання невдалих висловів, зайвих фраз, складних конструкцій*). Наукова термінологія має бути загальноприйнятною, а

маловідомі терміни потребують пояснення. Семенов, О. М. (2010). *Культура наукової української мови: навчальний посібник*. Академія.

Ознайомтея з вимогами до анотації, які подані в наказі Міністерства освіти і науки України №40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації від 12.07.2017. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17#Text>

В анотації також вказують:

прізвище та ініціали здобувача;

назва дисертації;

вид дисертації та науковий ступінь, на який претендує здобувач;

спеціальність (шифр і назва);

найменування вищого навчального закладу або найменування наукової установи, у якому (якій) здійснювалася підготовка;

найменування наукової установи або найменування вищого навчального закладу, у спеціалізованій вченій раді якої (якого) відбудеться захист; місто, рік.

Обсяг анотації становить 0,2 - 0,3 авторських аркуша.

Наприкінці анотації наводяться ключові слова відповідною мовою. Сукупність ключових слів повинна відповідати основному змісту наукової праці, відображати тематику дослідження і забезпечувати тематичний пошук роботи. Кількість ключових слів становить від п'яти до п'ятнадцяти. Ключові слова подають у називному відмінку, друкують в рядок через кому.

Прочитайте і прокоментуйте анотацію до дисертації. Випишіть мовні кліше.

У дисертації здійснено теоретичне узагальнення і практичне розв'язання проблеми розвитку формування академічної культури майбутніх піаністів у процесі вивчення психолого-педагогічних дисциплін у ЗВО України.

У першому розділі досліджено стан розробленості проблеми формування академічної культури майбутніх піаністів у ЗВО України та уточнено сутність та структуру поняття «академічна культура майбутніх піаністів».

Обґрунтовано, що сьогодні завдяки впливу історично зумовлених трансформаційних процесів, що відбувалися впродовж становлення вищої освіти України, академічна культура загалом асоціюється з вищою освітою та базується на системі цінностей, знань та уявлень, що лежить в основі функціонування академічних інституцій. Академічна культура відіграє важливу роль у формуванні особистості, розвитку її творчих та інтелектуальних здібностей, розвитку емоційної сфери та естетичного смаку. Вона може формуватися як окремо, так і в контексті загальної культури і мистецтва.

За результатами узагальнення думок вчених встановлено, що академічна культура в найширшому сенсі – це поєднання науки, знання і досвіду, механізм виникнення якого визначається як історично сформованими, так і

сучасними соціокультурними умовами на тому чи іншому етапі суспільного розвитку.

Ту, Ч. (2025). *Формування академічної культури майбутніх піаністів у процесі вивчення психолого-педагогічних дисциплін у ЗВО України* [Кваліфікаційна наукова праця, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка]. Рукопис.

Ознайомтеся з таблицею “Анотація” і виконайте вправу після таблиці.

Таблиця “Анотація”

висновок	проблема	дані	ясність
дослідження	мета	аналіз	структура
стаття	підхід	результат	речення
журнал	методологія	наслідок	точний
конференція	обмеження	обсяг	інформативний
презентація	фокус	унікати	описовий
ключові знахідки	підкреслювати	деталі	кількість слів
значущість	цитування	скорочення	зазвичай
передумови	жаргон	діапазон	ключові слова
методи	чіткість	визначати	основна ідея
результати	аудиторія	внесок	галузь
читач	привертати	подавати	переглядати
увага	редагувати	чернетка	остаточна версія
відповідати	публікація	підсумувати	відображати
вимогам		суть	зміст
надавати огляд	вирішувати прогалину в дослідженні		

Ознайомтеся з анотаціями на журнальні наукові статті з гуманітарних проблем. Проаналізуйте їх за структурою, змістом, призначенням, мовним оформленням, обсягом.

1. У статті характеризується стан мовної культури викладача вищої школи, окреслюються чинники, що впливають на професійне мовлення, ознаки взірцевого мовлення, викладача, означено можливі шляхи розвитку мовної культури викладача в умовах неперервної освіти.

2. Академічна культура піаніста є однією зі спеціалізованих форм культури. Вона обумовлена процесами поділу праці та розмежування різних сфер духовно-практичної діяльності, а її формування починається в академічному середовищі закладу освіти та розвивається протягом усього

життя. Рівень розвитку академічної культури музиканта залежить від особливостей побудови освітньої діяльності. Тому дослідження принципів навчання майбутніх піаністів, які б сприяли формуванню в них академічної культури, є важливим елементом наукового пошуку при вирішенні проблеми академічної підготовки музикантів.

Для вирішення проблеми дослідження використано теоретичні методи наукового пізнання: аналіз і систематизацію наукових джерел, а також моделювання для прогнозування успішності професійної підготовки при дотриманні обраних принципів. Проведено аналіз актуальних досліджень на предмет виявлення ефективних принципів навчання фахівців загалом і майбутніх піаністів, зокрема. Доведено, що для успішного формування академічної культури майбутніх піаністів варто дотримуватися низки провідних принципів, якими є принципи гуманістичної спрямованості, академічності знань, професійної спрямованості, інтеграції, музичної свідомості.

Обґрунтовано, що: реалізація принципу гуманістичної спрямованості вимагає визнання самоцінності особистості музики; дотримання принципу академічності допомагає сформуванню в них глибоке розуміння музичних аспектів та відповідальний підхід до виконання музики; принцип професійної спрямованості забезпечує умови для підготовки студентів до професійної адаптації вже на етапі університетської освіти; залучення принципу інтеграції дозволяє врахувати різнобічну професійну діяльність майбутніх піаністів; принципу музичної свідомості формує цінності музичної освіти.

Чуаньцзе, Т. (2024). ПРИНЦИПИ НАВЧАННЯ У ФОРМУВАННІ АКАДЕМІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ПІАНІСТІВ. *Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи*, 1(11), 54–61. [https://doi.org/10.31499/2706-6258.1\(11\).2024.304911](https://doi.org/10.31499/2706-6258.1(11).2024.304911)

Напишіть стисло анотацію (50-70 слів) для статті з педагогіки на тему “Педагогічна підготовка майбутнього вчителя в умовах сучасних викликів”. Використайте щонайменше 8 термінів із таблиці (див. Попередню вправу).

Прочитайте тексти. Запропонуйте короткий опис/анотацію до текстів, урахувавши терміни та терміносполуки, подані після текстів.

ВАН Жусінь: «Розвиток креативності майбутніх хореографів у закладах вищої мистецької освіти країн ЄС»

Протягом двох місяців Ван Жусінь працювала над обґрунтуванням теми дисертації. Тема роботи - «Розвиток креативності майбутніх хореографів у закладах вищої мистецької освіти країн ЄС» - свідчить про актуальність креативності як важливої складової підготовки фахівців мистецької сфери. В обґрунтуванні подано огляд наукових досліджень, присвячених цій проблематиці, із фокусом на роботах європейських авторів.

Текст обґрунтування містить основні положення дисертації, пропонує інноваційні методи дослідження, а також формулює ключові завдання практичної частини.

Науковий керівник схвалив основні положення роботи, висловив зауваження щодо другого розділу та рекомендував доопрацювати висновки і рекомендації. Після цього обґрунтування було передано для розгляду на засіданні кафедри університету.

Луо Сінїн протягом двох місяців розробляла обґрунтування теми дисертації «Підготовка майбутніх педагогів у закладах вищої освіти країн ЄС на засадах трансверсального підходу». Тематика роботи присвячена актуальним тенденціям формування універсальних компетенцій у майбутніх педагогів. У матеріалах обґрунтування детально викладено ключові аспекти теми та наведено аналіз наукових праць, зосереджений на дослідженнях європейських авторів.

Науковий керівник ознайомився з основними результатами, надав рекомендації щодо удосконалення висновків і запропонував доопрацювати окремі розділи. Остаточний варіант обґрунтування було подано на кафедру для подальшого затвердження.

Ду Женюе цього тижня завершила попереднє дослідження та підготувала статтю, присвячену темі дисертаційної роботи. Назва статті чітко відображає ключову ідею дослідження. Авторка зазначає, що в межах однієї статті неможливо повністю охопити всі отримані результати — деякі висновки потребують додаткової перевірки та уточнення. Водночас поданий опис результатів базується на науковому підґрунті.

У статті розглядається важливе питання удосконалення професійної підготовки дизайнерів у польських мистецьких вищих навчальних закладах. Основною аудиторією є викладачі та практики мистецької освіти.

Обсяг статті становить один друкований аркуш. Наразі вона перебуває в процесі друку.

Характеристики: науковий / scientific; точний / precise; чіткий / clear; повний / comprehensive

Містить інформацію про:

- дані про роботи кого? науковця / information about whose? the scholar's work
- особливості методики чого? дослідження / specific methods of what? the research
- методологічні підходи чого? аналізу / methodological approaches to what? the analysis.

Опрацюйте статті (одну на вибір). Спробуйте дати відповіді, враховуючи терміни і терміносполуки, подані нижче.

Chuanjie Tu. Features of the formation of academic culture of future pianists. Освіта. Інноватика. Практика, 2024. Том12, №2. С. 66- 71. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol12i2-010>.

Chuanjie Tu. Academic culture of future pianists: criteria, indicators, and levels of its formation. Освіта. Інноватика. Практика, 2024. Том12, №4. С. 42-47. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol12i4-007>.

Chuanjie Tu. Principles of teaching in the formation of academic culture of future pianists. Збірник наукових праць Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи, 2024. Вип. 1(11). С. 54-61. [https://doi.org/10.31499/2706-6258.1\(11\).2024.304911](https://doi.org/10.31499/2706-6258.1(11).2024.304911).

Що відображено у назві?

- стаття демонструє... / the article shows...
- з назви зрозуміло, що... / the article title reveals that...
- статті – основні поняття чого? / the article reflects key concepts of what?

Цільова аудиторія:

- стаття розрахована на... / the article is aimed at...
- ... підготовлена до друку і вже знаходиться у друці / ... is prepared for printing and is in print

Анотація подає короткі відомості про науковий документ з погляду призначення, змісту, виду, форми й інших особливостей. Активізують роботу над композицією наукового тексту помітки, виписки, складання плану.

Заголовок наукового тексту відображає задум і визначає межі інформації, яку подає автор. Мова наукового тексту має відзначатися точністю, ясністю, лаконічністю.

Перекладіть анотацію статті українською мовою: Chuanjie, T. Academic culture of future pianists: interpretation of the essence. *Pedagogy and Education Management Review*, (2024). (2(16), 28– 38. <https://doi.org/10.36690/2733-2039-2024-2-28-38>

The academic culture of a pianist is one of the specialized forms of culture. That is due to the division of labor and the delimitation of mental and practical activity spheres. The generalization of scientific research has revealed a systematic approach to interpreting the concepts of "culture" and "academic culture." Still, no

unambiguity has been found in understanding the concept of the "academic culture of the pianist."

The article aims to study the essence and structure of the concept of the *academic culture of the future pianist*. Research methods: theoretical analysis of scientific sources in philosophy, pedagogy, music, and piano art to identify the characteristic features in the definition of the concept of academic culture of the future pianist, structural and logical analysis to identify the structural components of this phenomenon. It is substantiated that the academic culture of the future pianist should be understood as a socially conditioned, dynamic personal formation that is formed in the environment of a higher education institution and manifests itself in the system of formed value orientations (to musical art, to music and pedagogical activities, to the personality of students and students), a dynamic system of general (in the field of music education) and special knowledge (about the methods and methods of specific activities, including musical, performing, and piano), including musical, performing, pedagogical), skills (cognition of musical art; perception, performance, creation of music, communication with artistic samples of culture), as well as in the pursuit of creative self-realization in musical activity.

It is shown that the complexity and originality of the phenomenon of the *academic culture of future pianists* determine the peculiarities of its formation simultaneously in three spaces: general cultural, general pedagogical, and musical-pedagogical, and the formation of the academic culture of future pianists takes place in an academic environment that takes into account the system of individual requests of pianists for academic education and is addressed within professional educational professional programs.

Keywords: culture, academic culture, components of the pianist's academic culture, formation of academic culture, professional training.

Ознайомтеся зі змістом та анотацією до посібника Семеног О.М. Академічна культура дослідника: європейський та національний контексти: навчальний посібник. Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2021. 218 с. <https://repository.sspu.edu.ua/items/f7e2b0c8-37fa-48e3-8097-6ccf57d0a1a3>

Складіть власну анотацію до посібника, враховуючи кілька термінів з поданої таблиці:

ключові знахідки	підкреслювати деталі	кількість слів	
значущість	цитовання	скорочення зазвичай	
передумови	жаргон	діапазон	ключові слова
методи	чіткість	визначати	основна ідея
результати	аудиторія	внесок	галузь
читач	привертати	подавати	переглядати

увага   редагувати   чернетка   остаточна версія
відповідати вимогам публікація   підсумувати відображати зміст

Проаналізуйте анотації до дисертацій, тематика яких пов'язана з темою вашої дисертації.

Вставте пропущені слова в анотації:

Навчальний посібник .... відповідно до сучасних концепцій викладання української мови.

У ньому ... особливості культури ділової української мови, орфоепічні, акцентуаційні, словотвірні, лексикологічні, морфологічні норми у професійному мовленні.

... практичні та тестові завдання, додатки та короткий термінологічний словник що сприятимуть розвитку практичних умінь і навичок, формуванню професійної мовнокомунікативної компетенції.

Тема: Наукова стаття як самостійний науковий твір

Використані джерела:

Бардіна, Л. М., & Шепелюк, В. Л. (2022). *Навчальні матеріали з української мови для іноземних аспірантів (на матеріалі загальнонаукової та спеціальної лексики)* (120 с.). НУФВСУ.

Горошкіна, О. М., & Груба, Т. Л. (2023). *Українська наукова мова: теорія і практика* (108 с.; ISBN 978-617-521-039-0). Суми: Університетська книга.

Корольов, Б. І., Невмержицький, О. А., Прохур, Ю. З., Скиба, Ю. А., Тітаренко, Н. Ю., & Ярошенко, О. Г. (Укладачі; за заг. ред. Ю. З. Прохура). (2014). *Електронний українсько-англійський словник-розмовник з науково-дослідницької діяльності* (114 с.). Інститут вищої освіти НАПН України.

Семенов, О. М. (2010). *Культура наукової української мови: Навчальний посібник* (216 с.; ISBN 978-966-580-399-7). Академія.

Наукова стаття - це один із видів наукових публікацій, де описуються кінцеві або проміжні результати проведеного дослідження, обґрунтовуються способи їх отримання, а також накреслюються перспективи наступних напрацювань.

Обсяг наукової статті зазвичай становить від 6 до 24 сторінок, тобто 0,35–1 др. арк. За змістом наукові статті поділяють на *власне наукові*, *науково-популярні*, *науково-навчальні*, *науково-методичні*, *науково-публіцистичні*. За кількістю авторів наукові статті бувають одноосібні або колективні.

Статті бувають також оглядові, проблемні і методологічні.

Оглядові статті містять характеристику стану і перспектив наукових досліджень у тій чи тій предметній галузі.

У *проблемних статтях* наявна характеристика проблеми, яка не одержала всебічного осмислення.

Методологічні статті подають обґрунтування методології вирішення проблеми.

Наукові статті виконують
дослідницьку (подають наукові результати),
презентаційну (презентують дослідника у науковому товаристві),
оцінну (містять оцінку стану наукових досліджень з певної проблеми),
комунікативну (служать засобом спілкування дослідників) функції.

Ознаки мови наукової статті:

логічність, ясність, стислість, точність наукової термінології, вірогідність вихідної інформації, критичність у відборі фактів, доказовість змісту тексту, закінченість (цілісність розкриття одного або кількох питань), логічність і обґрунтованість висновків, наявність міркувань і посилань.

Важливо визначити мотивацію написання статті (чого автор очікує від опублікування статті), тему, мету, ідею, обсяг інформації. Важливо

опрацювати значну кількість матеріалу з різних джерел (монографій, наукових журналів, у т. ч. іноземних).

Власне підготовка наукової статті охоплює такі етапи:

1. Формулювання робочої назви статті: заголовок має бути лаконічним і однозначним, повинен сконцентрувати увагу читача на предметі дослідження.

2. Визначення меж теми та обсягів наукової інформації, представленої в науковій статті.

3. Розроблення орієнтовного плану (змісту) статті: вступу, основної частини, висновків, перспектив дослідження.

4. окреслення у вступі змісту роботи: постановки проблеми, з'ясування її актуальності та науково-практичного значення; аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання певної проблеми і на які опирається автор; порушення не вирішених раніше питань, яким присвячена стаття; формулювання мети і завдання статті.

5. Визначення методів дослідження, джерельної бази, підготовки основних тез-відповідей на завдання.

6. Тлумачення використаних у статті термінів.

7. Обґрунтування в основній частині отриманих результатів.

8. Перевірка узгодженості між заголовком, метою, завданнями і висновками.

9. Міркування на перспективами наступних розвідок у цьому питанні

10. Проведення самоконтролю виконаної роботи на змістовому, логічному, мовностилістичному рівнях. Перевірка тексту статті на відповідність чинним правописним нормам, вимогам наукового стилю, оформлення цитат і посилань.

11. Оформлення списку використаних джерел за чинними стандартами.

Обов'язковим структурним компонентом наукового тексту є заголовок.

Семенов, О. М. (2010). *Культура наукової української мови: Навчальний посібник* (216 с.; ISBN 978-966-580-399-7). Академія.

Підготуйте виступ про підготовку наукової статті, враховуючи терміни українсько-англійського словничка

Українська	Англійська	Українська	Англійська
Наукова стаття	Scientific article	Презентація	Presentation
Підготовка	Preparation	Конференція	Conference
Дослідження	Research	Цитування	Citation
Написання	Writing	Бібліографія	Bibliography
Структура	Structure	Плагіат	Plagiarism
Анотація	Abstract	Визнавати	Acknowledge
Вступ	Introduction	Внесок	Contribution
Літературний огляд	Literature review	Співпраця	Collaboration
Методологія	Methodology	Інновація	Innovation
Методи	Methods	Вплив	Impact

Українська	Англійська	Українська	Англійська
Експеримент	Experiment	Публікація	Publication
Дані	Data	Журнал	Journal
Аналіз	Analysis	Рецензування	Peer review
Результати	Results	Рецензент	Reviewer
Обговорення	Discussion	Редактор	Editor
Висновки	Conclusions	Подання	Submission
Посилання	References	Перегляд	Revision
Автор	Author	Редагування	Editing
Співавтор	Co-author	Прийняття	Acceptance
Рецензування	Peer review	Відхилення	Rejection
Рецензент	Reviewer	Зворотний зв'язок	Feedback
Редактор	Editor	Академічна етика	Academic ethics
Подання	Submission	Ключові слова	Keywords
Перегляд	Revision	Назва	Title
Редагування	Editing	Дослідницьке питання	Research question
Прийняття	Acceptance	Докази	Evidence
Відхилення	Rejection	Аргумент	Argument
Зворотний зв'язок	Feedback	Обмеження	Limitation
Академічна етика	Academic ethics	Значущість	Significance
Ключові слова	Keywords	Галузь	Field
Назва	Title	Аудиторія	Audience
Гіпотеза	Hypothesis	Читач	Reader
Дослідницьке питання	Research question	Формат	Format
Докази	Evidence	Стиль	Style
Аргумент	Argument	Академічне письмо	Academic writing
Обмеження	Limitation	Ясність	Clarity
Значущість	Significance	Стислість	Conciseness
Внесок	Contribution	Точність	Precision
Галузь	Field	Об'єктивність	Objectivity
Аудиторія	Audience	Суб'єктивність	Subjectivity
Читач	Reader	Упередження	Bias
Формат	Format	Термінологія	Terminology
Стиль	Style	Глосарій	Glossary
Академічне письмо	Academic writing	Визначення	Definition

У наукових статтях, розміщених у фахових виданнях вашого навчального закладу, визначіть об'єкт, предмет, методи дослідження.

З'ясуйте, що є спільного й відмінного між текстом наукової статті та анотації.

Проаналізуйте заголовки наукових статей у фахових (педагогічних, філологічних) виданнях. З'ясуйте особливості оформлення заголовків наукових статей.

Підготуйте словник бажаних словосполучень для використання у науковій статті. Скористайтеся таблицею і, зокрема, такими тезами:

Аналіз останніх праць, у яких розглянуто актуальне питання, важливий для розуміння предмета дослідження. В огляді літератури подають наукові джерела, що висвітлюють історію розвитку проблеми: теоретичні роботи, які повною мірою чи частково розкривають проблему, виокремлюють потребу у власному дослідженні.

Мовні засоби огляду літератури такі: *з указаної, названої, цієї проблеми існує...; наявна значна кількість..., недостатня кількість публікацій, робіт, досліджень. Проблемі...присвячена значна кількість публікацій. Останнім часом цій проблемі надавалася значна увага у таких працях, як ... . Висвітлення проблеми знайшло відображення у монографіях, низці статей, дисертаціях... .*

Для передавання мотивації актуальності теми і важливості дослідження використовують такі мовні кліше: *серед проблем, пов'язаних із...; Уважного ставлення дослідників останнім часом вимагає питання ...; заслуговує на особливу увагу... ; ... давно є на часі...;... фрагментарно висвітлювалася в...; не була об'єктом спеціального вивчення...*

Мету і завдання статті допомагають сформулювати такі мовні засоби: *окреслимо..., з'ясуємо...; мета статті - дослідити..., простежити, ... визначити..., підсумувати... здійснити опис, ... узагальнити..., ... вивчити..., ... систематизувати..., ... схарактеризувати..., ... експериментально перевірити...тощо.*

Семенов, О. М. (2010). *Культура наукової української мови: Навчальний посібник* (216 с.; ISBN 978-966-580-399-7). Академія.

Проаналізуйте статтю, подану у фаховому журналі (на вибір):

- визначте тему, основну проблему, головну думку;
- з'ясуйте мету і завдання автора;
- поміркуйте, чи узгоджується назва статті з основним змістом;
- проаналізуйте композицію статті, висновки;
- оцініть доречність застосування мовних засобів.

Тема: Дисертація доктора філософії в галузі освіти

Використані джерела:

Горошкіна, О. М., & Груба, Т. Л. (2023). *Українська наукова мова: теорія і практика* (108 с.; ISBN 978-617-521-039-0). Суми: Університетська книга.

Корольов, Б. І., Невмержицький, О. А., Прохур, Ю. З., Скиба, Ю. А., Тітаренко, Н. Ю., & Ярошенко, О. Г. (Укладачі; за заг. ред. Ю. З. Прохура). (2014). *Електронний українсько-англійський словник-розмовник з науково-дослідницької діяльності* (114 с.). Інститут вищої освіти НАПН України.

Міністерство освіти і науки України. (2017, January 12). Про затвердження Вимог до оформлення дисертації [Наказ № 40]. Офіційний вісник України, (10), 155/30023. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17>

Семенов, О. М. (2010). *Культура наукової української мови: Навчальний посібник* (216 с.; ISBN 978-966-580-399-7). Академія.

Дисертація доктора філософії є самостійною науковою працею, що має розкривати актуальну проблему у сфері освіти. Вона повинна містити обґрунтовані теоретичні положення та результати власного дослідження, які відзначаються новизною й практичним значенням.

Ознайомтеся з Наказом МОН України №40 від 12.01.2027 р. “Про затвердження Вимог до оформлення дисертації”. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17#n13> та вимогами, які згенерував *ChatGPT*. Якому джерелу інформації ви довірятимете? Чому?

Основні вимоги до дисертації:

Актуальність теми – обґрунтування важливості й новизни обраної теми для сучасної педагогічної науки та практики.

Мета та завдання дослідження – чітке формулювання дослідницьких цілей та завдань.

Огляд літератури – детальний аналіз сучасного стану проблеми та ключових джерел.

Методологія дослідження – опис методів і підходів, використаних для збору та аналізу даних.

Основні результати – власні наукові здобутки з науковою новизною.

Практичне значення – рекомендації для освітньої практики.

Висновки та перспективи – чіткі підсумки та пропозиції для подальших досліджень.

Дисертація має бути написана чіткою академічною мовою, логічно структурована та відповідати стандартам цитування і принципам академічної доброчесності.

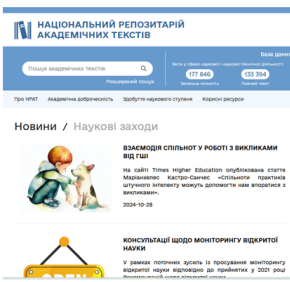
Ознайомтеся з текстом про Національний репозитарій академічних текстів <https://nrat.ukrintei.ua/pro-nrat/> та візуалізацією. Оберіть спосіб характеристики цього джерела: описовий, візуальний, змішаний. Поясніть свій вибір.

Національний репозитарій академічних текстів – це загальнодержавна розподілена електронна база даних, в якій накопичуються, зберігаються і систематизуються академічні тексти. Призначення Національного репозитарію – зробити максимально доступною для суспільства наукову інформацію України і світу, що сприятиме розвитку освітньої, наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності, шляхом поліпшення доступу до академічних текстів та сприяння академічній доброчесності.

У національному репозитарії представлені академічні тексти:

- дисертації на здобуття наукових ступенів та автореферати дисертацій;
- кваліфікаційні випускні роботи здобувачів вищої освіти;
- статті у наукових виданнях, у тому числі всі статті (сукупність статей), на підставі захисту яких присуджено науковий ступінь;
- монографії, у тому числі ті, на підставі захисту яких присуджено науковий ступінь;
- наукові видання;
- звіти у сфері наукової і науково-технічної діяльності;
- депоновані наукові роботи;
- підручники, навчальні посібники та інші науково- та навчально-методичні праці;
- публікації, розміщені авторами на Інтернет-платформах для обміну науковими публікаціями.

Національний репозитарій академічних текстів

- дисертації на здобуття наукових ступенів та автореферати дисертацій;
- кваліфікаційні випускні роботи здобувачів вищої освіти;
- статті у наукових виданнях, у тому числі всі статті (сукупність статей), на підставі захисту яких присуджено науковий ступінь;
- монографії, у тому числі ті, на підставі захисту яких присуджено науковий ступінь;
- наукові видання;
- звіти у сфері наукової і науково-технічної діяльності;
- депоновані наукові роботи;
- підручники, навчальні посібники та інші науково- та навчально- методичні праці;
- публікації, розміщені авторами на Інтернет-платформах для обміну науковими публікаціями.

Джерело: <https://nrat.ukrintei.ua/>; <https://www.facebook.com/nrat.gov.ua>

У педагогічних дослідженнях пропонують *гіпотезу* (припущення), яку необхідно довести в основній частині. Це можлива відповідь на питання, яке міститься у проблемі, тобто очікуваний результат за дотримання певних умов.

У науковій роботі формулюють об'єкт, предмет, а також мету, від 3 до 5–7 завдань.

Об'єкт і предмет наукового дослідження

Об'єкт дослідження   Object of research

важливий об'єкт дослідження – important object of research

основний об'єкт дослідження – principal object of research

Наприклад:

Об'єктом дослідження є педагогічні умови формування міжкультурної компетентності іноземних студентів.

Об'єкт дослідження представлений у вступі дисертації.

- **Предмет дослідження   Subject of research**

становить основний предмет дослідження – to constitute the principal subject of research

предмет детального вивчення – subject of detailed study

Наприклад:

Це стало головним предметом наукового дослідження.

Предмет дослідження полягає у вивченні впливу освітнього середовища.

У предмет дослідження входить аналіз педагогічних технологій.

Прокоментуйте об'єкт і предмет дисертації:

«Підготовка майбутніх учителів початкової школи в закладах вищої освіти Китаю та України».

Об'єкт дослідження – професійна підготовка майбутніх учителів початкової школи в закладах вищої освіти Китаю та України.

Предмет дослідження – зміст, форми організації і методи підготовки майбутніх учителів початкової школи в закладах вищої освіти Китаю.

«Розвиток креативності майбутніх хореографів у закладах вищої мистецької освіти країн ЄС»

Об'єкт дослідження – професійна підготовка майбутніх хореографів у закладах вищої мистецької освіти країн ЄС.

Предмет дослідження – зміст, форми організації і методи розвитку креативності майбутніх хореографів у закладах вищої мистецької освіти країн ЄС.

Завдання дослідження загалом повинні давати уявлення, що доцільно зробити для досягнення мети. Розв'язуючи дослідницькі завдання, важливо ретельно опрацювати наукові джерела, в тому числі джерела іноземними мовами.

Ознайомтеся з поданими нижче словосполученнями. Поясніть їхнє значення.

Складіть повідомлення (3 речення) про перебіг виконання завдань вашого дослідження, використовуючи 3-5 запропонованих словосполучень.

Характеристики завдань педагогічного дослідження

важливе завдання – important task
головне завдання – main task
складне завдання – complex task
актуальне завдання – relevant task
конкретне завдання – specific task
практичне завдання – practical task
теоретичне завдання – theoretical task
першочергове завдання – priority task
численні завдання – numerous tasks

Дієслова з педагогічними завданнями (для формулювань)

вирішити завдання – to solve a task
виконати завдання – to complete a task
здійснити завдання – to carry out a task
визначити завдання – to define a task
сформулювати завдання – to formulate a task
намітити завдання – to outline a task
перелічити завдання – to list tasks
вказати завдання – to indicate tasks

Приклади формулювань педагогічних завдань

Завдання нашого дослідження полягає у вивченні ефективності інтерактивних методів навчання.

Головним завданням дослідження було визначення впливу інноваційних технологій на мотивацію учнів.

Завдання дослідження охоплює аналіз сучасних освітніх практик і тенденцій.

Виконання поставлених завдань сприятиме підвищенню якості педагогічної діяльності.

Ознайомтеся з текстами. Прокоментуйте завдання педагогічних досліджень.

Тема: Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до розвитку навичок здоров'язбереження здобувачів освіти з використанням фітнес-технологій

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність організаційно-педагогічних умов підготовки майбутніх учителів фізичної культури до розвитку навичок здоров'язбереження здобувачів освіти з використанням фітнес-технологій.

Для досягнення поставленої мети було визначено такі **завдання дослідження**.

1. Виявити стан розробленості проблеми професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до розвитку навичок здоров'язбереження здобувачів освіти з використанням фітнес-технологій.

2. Уточнити сутність понять ключових понять дослідження.

3. Охарактеризувати організаційно-педагогічні умови підготовки майбутніх учителів фізичної культури до розвитку навичок здоров'язбереження здобувачів освіти з використанням фітнес-технологій.

4. Розробити та теоретично обґрунтувати модель підготовки майбутніх учителів фізичної культури до розвитку навичок здоров'язбереження здобувачів освіти з використанням фітнес-технологій.

5. Експериментально перевірити ефективність організаційно-педагогічних умов підготовки майбутніх учителів фізичної культури до використання технологій цифрового здоров'я у професійній діяльності.

Тема: Підготовка майбутніх фахівців у галузі дизайну в закладах вищої мистецької освіти Польщі

Мета дослідження – здійснити комплексне дослідження проблеми підготовки майбутніх фахівців у галузі дизайну в закладах вищої мистецької освіти Польщі й обґрунтувати можливості творчого використання конструктивних ідей закордонного досвіду в системі вищої освіти України в умовах інтеграції України в загальноєвропейський освітній простір.

Для досягнення поставленої мети було визначено такі **завдання дослідження**.

1. Виявити стан розробленості проблеми підготовки майбутніх фахівців у галузі дизайну в закладах вищої мистецької освіти Польщі.

2. Уточнити сутність понять ключових понять дослідження.

4. Виявити особливості підготовки майбутніх фахівців у галузі дизайну в закладах вищої мистецької освіти Польщі.

5. Розробити рекомендації щодо творчого використання конструктивних ідей закордонного досвіду в системі вищої освіти України в умовах інтеграції України в загальноєвропейський освітній простір.

Прочитайте терміни, поясніть їхнє значення. Оберіть з-поміж них ті, якими ви оперуєте в дисертації.

педагогічний експеримент – pedagogical experiment
методологія – methodology
метод – method
підхід – approach
дані – data
аналіз – analysis
спостереження – observation
тестування – testing
оцінка – assessment
інструмент – tool
анкета – questionnaire
опитування – survey
інтерв'ю – interview

Скорелюйте методи дослідження і теми дисертацій.

- *аналіз, систематизація, узагальнення* нормативних документів та наукових результатів;
- *термінологічний аналіз*;
- *структурно-логічний аналіз* – для виокремлення рекомендацій щодо використання конструктивних ідей розвитку креативності майбутніх хореографів у закладах вищої мистецької освіти країн ЄС в системі вищої освіти України в умовах інтеграції України в загальноєвропейський освітній простір;
- *прогностичний*.

Теми дисертацій

Розвиток креативності майбутніх хореографів у закладах вищої мистецької освіти країн ЄС.

Підготовка майбутніх учителів початкової школи в закладах вищої освіти Китаю та України.

Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до розвитку навичок здоров'язбереження здобувачів освіти з використанням фітнес-технологій

Прокоментуйте уживання терміносполук.

- описувати методи дослідження – to describe research methods;
- аналізувати наявні методи – to analyze existing methods;
- розглядати методіку проведення експерименту – to consider the methodology of conducting experiments;

формулювати методи дослідження – to formulate research methods;
обґрунтовувати новий метод – to justify a new method;
розробляти методика – to develop methodology;
застосовувати сучасну методика – to apply modern methodology;
використовувати ефективний метод – to use an effective method;
опанувати нові методики – to master new methodologies;
вести дослідження за методикою – to conduct research according to methodology

Ознайомтеся з реченнями. Оберіть кілька речень для розповіді про перебіг виконання вами дослідницької роботи.

У дослідженні застосовувався ефективний експериментальний метод.
Запропонована методика ґрунтується на науково обґрунтованих підходах.
Розроблена методика проведення педагогічного експерименту дозволяє підвищити точність результатів..
Аналіз наявних методів показав їхню недостатню адаптованість до сучасних освітніх умов.
У роботі описується удосконалена методика дослідження

Ураховуючи зразки речень і мінітекстів, схарактеризуйте структурні компоненти вашої дисертації

У вступі необхідно зазначити актуальність теми дослідження.
Дисертація має 3 розділи.
Зміст допомагає розкрити логіку викладу матеріалу.
Дисертація завершується висновками.

Структура дисертації.

Дисертація викладена на 152 сторінках друкованого тексту і складається зі вступу, 4 глав, висновків, практичних рекомендацій, списку використаної літератури з 188 найменувань, а також 4 актів про впровадження результатів дослідження у практику.

Робота ілюстрована 4 світлинами, 2 рисунками та 24 таблицями.

The dissertation consists of 152 pages of printed text and includes an introduction, four chapters, conclusions, practical recommendations, a list of references containing 188 items, and four implementation certificates of the research results in practice. The work is illustrated with 4 photographs, 2 figures, and 24 tables.

Тема: Бесіда з теми наукового дослідження. Етика наукової комунікації

Використані джерела:

Бардіна, Л. М., & Шепелюк, В. Л. (2022). *Навчальні матеріали з української мови для іноземних аспірантів (на матеріалі загальнонаукової та спеціальної лексики)* (120 с.). НУФВСУ.

Горошкіна, О. М., & Груба, Т. Л. (2023). *Українська наукова мова: теорія і практика* (108 с.; ISBN 978-617-521-039-0). Суми: Університетська книга.

Корольов, Б. І., Невмержицький, О. А., Прохур, Ю. З., Скиба, Ю. А., Тітаренко, Н. Ю., & Ярошенко, О. Г. (Укладачі; за заг. ред. Ю. З. Прохура). (2014). *Електронний українсько-англійський словник-розмовник з науково-дослідницької діяльності* (114 с.). Інститут вищої освіти НАПН України.

Семенов, О. М. (2010). *Культура наукової української мови: Навчальний посібник* (216 с.; ISBN 978-966-580-399-7). Академія.

Ефективною апробацією результатів наукового дослідження на наукових конференціях та семінарах виступає наукова доповідь і науковий виступ, на заняттях – бесіда. Попередньо складають план виступу (бесіди), в якому чітко визначають порядок і розташування частин. Визначають проблеми дискусійного характеру, добирають фактичний матеріал, прогнозують можливі запитання слухачів і відповіді. Вступ має пробуджувати інтерес слухачів, основна частина є логічним продовженням питань вступу, презентує авторське бачення проблеми, у висновках узагальнюють основні думки та ідеї виступу. Особливу увагу звертають на висновки, у яких підбивають підсумки виконаної роботи.

Оберіть тему і візьміть участь у бесідах з проблем наукового дослідження.

Тема: *Розвиток креативності майбутніх хореографів у закладах вищої мистецької освіти країн ЄС*

А: Добрий день! Розкажіть, будь ласка, про Ваше дослідження.

В: Добрий день! Моє дослідження присвячене розвитку креативності майбутніх хореографів у закладах вищої мистецької освіти країн ЄС.

А: Дуже цікаво! На Вашу думку, чому ця тема є важливою?

В: Я вважаю, що креативність є ключовою складовою професійної підготовки хореографів. Креативність допомагає створювати нові художні проекти та адаптуватися до змін у культурному середовищі.

English

A: Hello! Could you please tell me about the topic of your research?

B: Hello! My research focuses on the development of creativity among future choreographers in higher art education institutions of the EU countries.

A: That sounds very interesting! Why do you think this topic is important?

B: I believe that creativity is a key component in the professional training of choreographers. It helps them create new artistic projects and adapt to changes in the cultural environment.

Тема: Підготовка майбутніх педагогів у закладах вищої освіти країн ЄС на засадах трансверсального підходу

A: Добрий день! Розкажіть, будь ласка, про тему вашого наукового дослідження.

B: Добрий день! Моє дослідження стосується підготовки майбутніх педагогів у закладах вищої освіти країн ЄС на засадах трансверсального підходу.

A: Це цікаво! Чому ви обрали саме цю тему?

B: Я вважаю, що трансверсальний підхід дозволяє поєднувати різні дисципліни та формувати у педагогів ключові компетентності, необхідні для сучасної освіти.

English

A: Hello! Could you please tell me about the topic of your research?

B: Hi! My research focuses on the training of future teachers in higher education institutions of the EU countries, based on the transversal approach.

A: That sounds fascinating! Why did you choose this particular topic?

B: I believe that the transversal approach helps integrate different disciplines and develop key competencies in teachers that are essential for modern education.

Тема: Підготовка майбутніх фахівців у галузі дизайну в закладах вищої мистецької освіти Польщі

A: Добрий день! Яку тему ви досліджуєте у своїй дисертації?

B: Добрий день! Моє дослідження присвячене підготовці майбутніх фахівців у галузі дизайну в закладах вищої мистецької освіти Польщі.

A: Чому ви обрали саме таку тему?

B: Тому що дизайн відіграє вирішальну роль у сучасному культурному та економічному розвитку, а досвід Польщі може бути корисним для української системи освіти.

English

A: Hello! What is the topic of your dissertation?

B: Hi! My research is about the training of future design professionals in higher art education institutions in Poland.

A: Why did you choose this particular topic?

B: Because design plays an important role in modern cultural and economic development, and Poland's experience can be valuable for the Ukrainian education system.

Тема: Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до розвитку навичок здоров'язбереження здобувачів освіти з використанням фітнес-технологій

А: Добрий день! Розкажіть, будь ласка, про тему вашого дослідження.

В: Добрий день! Моє дослідження присвячене підготовці майбутніх учителів фізичної культури до розвитку навичок здоров'язбереження учнів із застосуванням фітнес-технологій.

А: Чому ви обрали саме цю тему?

В: Тому що сучасні фітнес-технології допомагають підвищити мотивацію учнів до здорового способу життя та покращити їх фізичний стан.

English

A: Hello! Please tell me about your research topic.

B: Hello! My research focuses on training future physical education teachers to develop students' health-preserving skills using fitness technologies.

A: Why did you choose this topic?

B: Because modern fitness technologies help increase students' motivation for a healthy lifestyle and improve their physical condition.

Тема: Підготовка майбутніх учителів початкової школи в закладах вищої освіти Китаю та України

А: Добрий день! Розкажіть, будь ласка, про тему вашого дослідження.

В: Добрий день! Моє дослідження присвячене підготовці майбутніх учителів початкової школи в університетах Китаю та України.

А: Чому саме ця тема?

В: Мені цікаво порівняти освітні підходи та виявити кращі практики для підготовки педагогів початкової школи.

English

A: Hello! Please tell me about your research topic.

B: Hello! My research focuses on the training of future primary school teachers at universities in China and Ukraine.

A: Why did you choose this topic?

B: I'm interested in comparing educational approaches and identifying best practices in the training of primary school teachers.

Тема: Підготовка майбутніх учителів образотворчого мистецтва в країнах Європейського Союзу.

А: Добрий день! Яка тема вашого дослідження?

В: Добрий день! Моя тема стосується підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва в країнах Європейського Союзу.

А: Чому ви обрали цю тему?

В: Мене цікавить досвід країн ЄС, зокрема інноваційні методи навчання, які застосовуються для підготовки педагогів у цій галузі.

English

A: Hello! What is the topic of your research?

B: Hello! My topic is about preparing future teachers of visual arts in the European Union countries.

A: Why did you choose this topic?

B: I'm interested in the experience of EU countries, especially innovative teaching methods used to train teachers in this field.

Опрацюйте мовні засоби наукового виступу. Складіть виступ з проблеми дослідження, враховуючи деякі із запропонованих мовних кліше.

У вступі, в якому підкреслюють актуальність обраної теми, формулюють основні питання доповіді, доречними є такі синтаксичні конструкції: *Тема нашої доповіді...; Проблема ...не була ще предметом спеціального розгляду...; Предметом нашого дослідження є ...; У доповіді зупинимося на таких питаннях...*

В основній частині бажані такі мовні кліше, як: *розглянемо наступну проблему; хочемо звернути вашу увагу на таке ..; перейдемо до наступного питання; зупинимося на окремих моментах; цінність отриманих результатів полягає в...*

У висновках можливі такі конструкції: *унаслідок проведеної роботи ми дійшли висновку; нами експериментально доведено, що...; доповідь не претендує на вичерпне висвітлення питання.*

Текст опановуємо риторично, тобто виділяємо місця, коли необхідні психологічні або логічні паузи.

Мовленнєва практика свідчить: важливо не лише готувати виступи, а й слухати наукові доповіді. При аудіюванні доповіді необхідно визначити в ній головне за зміною інтонації, темпу, голосу, паузами, які завжди передують висновкам, риторичними і проблемними питаннями; усвідомити зміст почутого, максимально лаконізуючи інформацію, але без втрати головного і цінного в ній; відкидати другорядне, надлишкове та ін.

У наукових джерелах добре описано і особливості культури аудіювання доповіді. Сприймаючи на слух наукову інформацію, намагаємося:

- визначити в ній головне за зміною інтонації, темпу, голосу, за паузами, які завжди передують висновкам, за риторичними і проблемними запитаннями;
- переробити зміст почутого, максимально лаконізуючи інформацію, але без втрати головного і цінного в ній;
- відкидати неголовне, надлишкове; уникати фраз, що дублюються;
- переконструювати речення.

Етика наукової комунікації

Використані джерела

Гарбар, І. В., Гарбар, А. І. (2023). Наукова комунікація як складова фахової діяльності: методичні вказівки. НУК. <https://rep.nuos.edu.ua/server/api/core/bitstreams/198507b6-0f22-4b33-af70-de39b2dbf536/content>

Калужна, Н. Г. (2020). Особливості комунікації наукових, науковопедагогічних та педагогічних працівників. Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/728199/1/kaluzna._Наукова%20комун.pptx.pdf

Мацюк, Г. (2024). *Українська мова. Практичний курс для іноземців (за новою редакцією правопису): навчальний посібник* (3-тє вид., випр. і допов.). ФОП Паляниця В. А.

Національна комісія зі стандартів державної мови. (2024, 29 серпня). *Стандарт державної мови "Українська мова як іноземна. Рівні загального володіння А1–С2"* [Рішення № 279].

Ніколаєва, С. Ю., & Черниш, В. В. (2025). *Підготовка здобувачів вищої освіти до науково-публікаційної діяльності у процесі самостійної роботи: навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів бакалаврату, магістратури та аспірантури* [in Ukrainian]. Видавничий центр КНЛУ.

Наукова комунікація – обмін науковою інформацією (ідеями, знаннями, повідомленнями) між фахівцями. Етика наукової комунікації – це сукупність норм і принципів, які регулюють взаємодію дослідників у процесі обміну науковою інформацією.

Складіть власний словничок із 5 термінів, пов'язаних з темою етики наукової комунікації, враховуючи подані слова.

Українська мова   Англійська мова

досягнення	achievements
поради	advice
мета	aim
дозволяти	allow
сперечатися	argue
проводитися	be held
виконувати	carry out
колеги	colleagues
колоквіум	colloquium
спілкування	communication
створювати	create
вирішити	decide
розвиток	developments
відкриття	discovery
обговорення	discussion
видатний	distinguished
необхідний для	essential for

Українська мова Англійська мова

обмін	exchange
очікувати	expect
експериментальний	experimental
галузь	field
зібрання	gatherings
загалом	generally
проводити	hold
запрошення	invitations
спостереження	observations
думки	opinions
можливість	opportunity
процедури	procedures
отримувати	receive
покладатися на	rely on
запит	request
огляд	review
налаштувати	set up
тема	subject
подати	submit
симпозіуми	symposia
ретельний	thorough
звичай	usually
майстер-клас	workshop

Ознайомтеся з Наказом МОН України №40 від 12.01.2027 р. “Про затвердження **Вимог до оформлення дисертації**”. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17#n13> . Окресліть питання етики подання дисертації до спеціалізованої вченої ради.

Продовжіть речення та запропонуйте коментар щодо важливості наукової комунікації:

Українська мова	Англійська мова	Коментар / Пояснення
Комунікація є важливою для.... ..	Communication is essential for scientific research.	???
Конференції відіграють важливу роль....	They play an important role in coordinating scientific research.	Підкреслення важливої ролі конференцій.
Учені обмінюються думками на симпозіумах....	Another opportunity to share and exchange opinions is symposia.	Переклад із акцентом на обмін думками.

Під час засідань науковий етикет вимагає звертання на ім'я та по батькові, а також на прізвище з використанням слів *пане, добродію*. Часто

виникають труднощі при називанні прізвищ виступаючих: якщо виступає жінка, слід використовувати формулу *Слово надається професорові Коваль*, коли чоловік – *Слово надається професорові Ковалю*.

Звертанням *колего* бажано послуговуватися науковцям однакового статусу.

Серед прикметників на позначення офіційних форм звертань використовують такі:

Шановний Іване Андрійовичу!

Високоповажаний ректоре!

Глибокошановний пане директоре!

Гречне наукове товариство!

Високодостойна Любове Іванівно!

Наукова конференція, участь у науковій дискусії – це «синергія доповідача і слухачів», який поважає аудиторію. Важлива переконлива позиція, прояв інтересу до слухачів, висока культура мови. Варто попрацювати над мовними зворотами, які увиразнюють наукову комунікацію.

Згоду з думкою співбесідника висловимо такими мовними засобами: *згоден з Вами, що; підтримую Вашу думку стосовно...; незгоду – дозвольте з Вами не погодитися...; Важко погодитися з тим, що...*

З метою отримання від співбесідника інформації стосовно певного питання застосуємо такі конструкції: *Як ви вважаєте; Чи згодні ви з тим, що; Чи поділяєте ви думку про те, що...*

Для уточнення або доповнення потрібної інформації послуговуються такими мовними кліше: *Що ви мали на увазі; Уточніть, прошу...*

Напишіть коротку анотацію (100–150 слів) виступу для подання на симпозіум (symposia), використовуючи слова:

- визначте мету (aim) вашого дослідження;
- опишіть методи (procedures) і очікувані результати (expect).

Перегляньте відеозпис захисту дисертації на здобуття доктора філософії в галузі освіти на сайті університету <https://sspu.edu.ua/spetsializovani-vcheni-rady-z-prysudzhennia-doktora-filosofii> (на вибір). Схарактеризуйте якість усної відповіді здобувача, його відповіді на питання опонентів та рецензентів.

Виконайте аналіз уривку виступу офіційного опонента з відгуком на дисертацію: як витримано композицію, які мовні засоби використані, чи наявні авторські мовні кліше, з якою метою деякі слова і словосполучення виділені жирним шрифтом.

Високошляхетна голово!

Високоповажні члени гречної спеціалізованої вченої ради!

Шановні присутні!

Глибоко вдячна **гречній** спеціалізованій вченій раді за надану можливість опонувати **по-справжньому творче** дослідження **Наталії Сергіївни Щерби**, що збагачує погляди на роль компетентнісного підходу. **Значною мірою** домінантні імперативи компетентнісної парадигми важливі для **вчителя іноземної мови**. Сьогодні це не урокодавець, а **креативна особистість**, котра **вільно володіє** ефективними комунікативними стратегіями, **виховує** молодих українських громадян у полікультурному просторі.

Усе це свідчить про актуальність рецензованого дослідження, що відповідає державним документам про вищу і середню освіту і виконане відповідно до тематичного плану науково-дослідної роботи кафедри педагогіки Житомирського державного університету ім. Івана Франка.

Цінність роботи вбачаємо в наявності "наскрізної" **концептуальної ідеї**, що *полягає* в перспективності **підготовки** майбутніх учителів **до формування** в учнів стратегічної (діяльнісної) **компетенції як основи** підвищення навчально-комунікативної **самостійності** та подальшого неперервного самовдосконалення в іноземній мові відповідно до особистих і професійних потреб, у **фундаментальній розробці** представленої ідеї, що демонструє якості автора як аналітика і принципового шукача відповідей на складні виклики часу, **в "самостійному житті" авторської технології** навчання, поцінованої освітянами, про що свідчать довідки.

Найбільш **суттєвими результатами дослідження**, що містять новизну, **вважаємо:**

1) розроблення і теоретичне обґрунтування моделі підготовки майбутнього вчителя іноземної мови до формування в учнів іншомовної стратегічної (діяльнісної) компетенції;

2) теоретичне обґрунтування сутності і структури іншомовної стратегічної (діяльнісної) компетенції суб'єкта вивчення іноземної мови, **критеріїв оцінювання, показників і рівнів готовності** майбутнього вчителя іноземної мови до формування в учнів іншомовної стратегічної (діяльнісної) компетенції.

Запропонована технологія підготовки майбутнього вчителя іноземної мови, програма спецкурсу, методичні рекомендації вповні можуть використовуватися в навчально-виховному процесі вищої і середньої школи, в післядипломній педагогічній освіті.

Логічно вибудована структура роботи дозволяє прослідкувати динаміку розгортання наукового пошуку. У вступі **аргументовано і переконливо** доведено актуальність теми дослідження, окреслено суперечності нормативних вимог середньої та вищої мовної освіти, чітко визначені методологічні і теоретичні засади.

Розглядаючи актуальну **проблему у вітчизняній і зарубіжній теорії і практиці** професійної підготовки майбутнього вчителя іноземної мови, як показує **експертиза** виконаних завдань, дисертантка **послідовно витримала** основний принцип наукової роботи - ретельно перевіряти факти, положення і припущення, що містяться в публікаціях інших авторів.

Ознайомтеся з уривком виступу наукового керівника дисертації. Які мовні кліше використані у відгуку? Прокоментуйте доречність їх уживання.

Шановні колеги! Шановні члени спеціалізованої вченої ради! Сьогодні на захист в нашій раді винесена дисертаційна робота ПІБ, яка присвячена, на мій погляд, досить актуальній, я б навіть сказав, і психологічно, і науково гострій науковій проблемі, яка протягом особливо останнього часу стала об'єктом гострої дискусії в науковій періодиці, на наукових конференціях ...

Дисертаційна робота є результатом десятирічних пошуків, наукових пошуків цієї молодої людини.

Третє, на що мені хотілося б наголосити, як науковий керівник, я вважаю, що в цій дисертаційній роботі використано максимально можливе коло історичних джерел з означеної проблематики, причому виявлених не тільки в архівосховищах, наукових бібліотеках України, нашого регіону, а й за кордоном...

...робота написана грамотною науковою мовою. Він вдало, з моєї точки зору, вдало полемізує з своїми опонентами з цієї проблематики, причому робить це дуже коректно, виважено, і з відповідним обґрунтуванням власної версії.

Дякую за увагу.

Перегляньте відеозапис заняття для аспірантів в рамках курсу «Філософія та етика наукового дослідження» (проф. О. Кулик «Етичні питання публікації результатів наукового дослідження») <https://www.youtube.com/watch?v=Rxsz7TAZQZ4> та окресліть власне ставлення до академічної доброчесності та її дотримання в науковій роботі, науковій комунікації.

Використайте слова у дужках, щоб доповнити речення:

1. Наші _____ (achievements) базуються на ретельному _____ (review).
2. Ми _____ (expect) отримати _____ (invitations) до _____ (colloquium).
3. Дослідження _____ (rely on) _____ (observations) і _____ (discussions).

Попрацюйте в парах (або уявіть колегу):

1. Один аспірант представляє проблему дисертації (2–3 хвилини), використовуючи слова *aim, argue, evidence*.
2. Інший ставить критичні питання (наприклад, *Can you _____ (evaluate) this _____ (argument)?*) і пропонує поради (advice).
3. Обміняйтеся ролями та запишіть 2 ідеї, які ви отримали від вашого колеги.

Тема: Міжнародні наукові візити

Використані джерела:

Бардіна, Л. М., & Шепелюк, В. Л. (2022). *Навчальні матеріали з української мови для іноземних аспірантів (на матеріалі загальнонаукової та спеціальної лексики)* (120 с.). НУФВСУ.

Горошкіна, О. М., & Груба, Т. Л. (2023). *Українська наукова мова: теорія і практика* (108 с.; ISBN 978-617-521-039-0). Суми: Університетська книга.

Корольов, Б. І., Невмержицький, О. А., Прохур, Ю. З., Скиба, Ю. А., Тітаренко, Н. Ю., & Ярошенко, О. Г. (Укладачі; за заг. ред. Ю. З. Прохура). (2014). *Електронний українсько-англійський словник-розмовник з науково-дослідницької діяльності* (114 с.). Інститут вищої освіти НАПН України.

Семеног О. Європейський та національний контексти академічної культури дослідника: досвід реалізації проекту Еразмус+Жан Моне модуль. Україна – Європейський союз: від партнерства до асоціації : Український Щорічник з Європейських Інтеграційних Студій. Луцьк: Терен, 2019. С. 320–330. <http://repository.sspu.sumy.ua/handle/123456789/7012>

Робота над дисертацією супроводжується участю в міжнародних наукових конференціях і грантових проєктах. На інноваційний розвиток та європеїзацію вищої освіти працюють програми Еразмус, Темпус, Еразмус+. Проєкт Еразмус+ Жан Моне за модулем «Європеїзація докторських програм у галузі освіти на засадах інтердисциплінарного та інклюзивного підходів» виконувався і в Сумському державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка (керівник – докт. пед. н., професор Сбруєва А.А.). [детальніше на сторінці <http://jmm.sspu.edu.ua/index.php/homepage>].

Ознайомтеся з лексикою, яка пропонується нижче. Оберіть 5-7 слів і побудуйте повідомлення “Я готуюся до участі в міжнародній конференції”. (Міжнародні візити допомагають виконувати дослідження та ін.)

Участь у наукових заходах

- successfully – успішно
- integrates – інтегрує
- education – освіта
- research – дослідження
- final stages – останні етапи
- different – різний
- branches of science – галузі науки
- within – у межах
- abroad – за кордоном
- achievements – досягнення
- recognize – розпізнавати
- contributions – внески
- teams – команди
- collaborate – співпрацювати
- worldwide – у всьому світі

- promoting – просування
- cooperation – співпраця
- last – тривати
- be conducted – проводитися
- provide – забезпечити
- attending – відвідування
-

Складіть план міжнародного наукового візиту (5–7 речень), важливий для вашої дисертації:

- Визначте, які _____ (activities) ви плануєте _____ (perform).
- Опишіть, як ви _____ (collaborate) із _____ (teams) за кордоном.
- Згадайте, як візит _____ (provide) _____ (applicable) знання.
- Практикуйте презентацію плану уголос, звертаючи увагу на чіткість.

Напишіть коротку анотацію (100–150 слів) виступу для подання на міжнародний захід:

- Визначте мету візиту (наприклад, _____ (investigation) вашої теми).
- Опишіть, які _____ (branches of science) ви плануєте відвідати.
- Згадайте, який візит _____ (last) і що ви _____ (expect) отримати.

Попрацюйте в парах (або уявіть партнера):

Один аспірант виступає як співробітник (staff member) і описує свої _____ (contributions) до проєкту (2–3 хвилини).

Другий аспірант ставить питання, наприклад: "How will you _____ (promote) _____ (cooperation)?"

Обміняйтеся ролями та запишіть одну ідею для майбутньої співпраці.

Спільно складіть повідомлення "Науковий проєкт", використовуючи лексику зі словничків "Наукові проєкти" та "Участь у науковому проєкті"

- project – проєкт
- scientific – науковий
- promote – сприяти
- cooperation – співпраця
- teams – команди
- collaborate – співпрацювати
- worldwide – в усьому світі
- achievements – досягнення
- contributions – внески
- sustainable development – сталий розвиток
- research – дослідження
- practical – практичний

Участь у науковому проєкті

- engage – залучати

- multiple – численні
- maintain links – підтримувати зв'язки
- branches of science – галузі науки
- educational environments – освітні середовища

Опишіть практичні результати вашої дисертації (3–5 слів), урахувуючи участь у міжнародних конференціях.

Напишіть короткий діалог (6–8 реплік) між вами та міжнародним колегою про спільний проєкт:

- Ви пропонуєте _____ (collaborate) на _____ (worldwide) рівні.
- Колега запитує, як це _____ (promote) _____ (cooperation).
- Ви пояснюєте, як _____ (engage) _____ (staff members) у проєкті.

Практикуйте діалог уголос, звертайте увагу на інтонацію та чіткість.

Ситуація: Спільний проєкт із педагогіки не має практичних результатів через відсутність співпраці команд.

Запропонуйте два способи, як _____ (collaborate) може покращити ситуацію.

Обговоріть свої ідеї з партнером.

Поясніть усно (2–3 речення), чому міжнародні проєкти важливі для вашої дисертації.

Напишіть короткий текст (100–150 слів) про ваш досвід або плани щодо участі в спільних проєктах:

Визначте, як _____ (research) у вашій дисертації може _____ (contributions) до _____ (sustainable development).

Опишіть, як ви плануєте _____ (maintain links) із _____ (academic degrees) за кордоном.

Поміркуйте, які _____ (practical) навички ви прагнете розвинути.

Прочитайте текст. Яка ваша думка стосовно ролі дослідника та дослідження. Підготуйте вступ вашого повідомлення для участі міжнародній конференції, використовуючи терміни (на вибір) із цього тексту.

Сучасний фахівець - це насамперед дослідник. У час стрімкого розвитку науки, що перетворилася у величезний соціальний організм, йому важливо досконало опанувати методологію наукової творчості, проводити самостійні теоретико-експериментальні дослідження й аргументовано викладати отримані результати.

Електронне навчальне видання

СЕМЕНОГ Олена Миколаївна

НАУКОВА УКРАЇНСЬКА МОВА
(для іноземних аспірантів)
навчальний посібник

Відповідальний за випуск: *О.Ю. Кудріна*
Комп'ютерна складання та верстання: *О.М. Семенов*

Для технічного редагування використано ChatGPT

Підписано до друку 24.05.2025 р.
Формат 60×84/16. Гарнітура Times New Roman.
Папір офсетний. Друк офсетний. Ум. друк. арк. 4,94.
Ум. фарб.-відб. 4,94. Обл.-вид. арк. 3,18.
Вид. № 24.

Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка
40002. м. Суми, вул. Роменська, 87
Свідоцтво ДК № 231 від 02.11.2000 р.